

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри
світової політики, дипломатії
та туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.

Кваліфікаційна бакалаврська робота

на тему: «**Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного
туризму в Львівській області**»

Виконав: студент 4 курсу, групи УТ-41
Спеціальності 242 «Туризм»
Лещенко Юлія Олександрівна

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доц. Шамара І.М.

_____ (прізвище та ініціали)

Рецензент: к.е.н., доц. Шуба М.В.

_____ (прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії

_____ (підпис)

Покоłodна М. М.

_____ (прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший
(бакалаврський)
Напрямок підготовки
Спеціальність 242 «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри світової
політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
та країнознавства
Доц. Парфіненко А.Ю.

“ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)
Лещенко Юлія Олександрівна

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Львівській області»

керівник роботи _____ Шамара Ірина Миколаївна, к.е.н., доцент.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від 02.04.2025 р. № 4001-5/868

2. Строк подання студентом роботи 12.05.2025 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

визначити сутність та поняття рекреаційного туризму; навести класифікацію видів та дослідити вплив рекреаційного туризму на розвиток території; визначити методи дослідження рекреаційного туризму; проаналізувати рекреаційні ресурси Львівщини та інфраструктурне забезпечення; дослідити сучасний стан та проблеми розвитку рекреаційного туризму у Львівській області; визначити перспективи розвитку рекреаційного туризму в регіоні.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження рекреаційного туризму
2	Розділ 2. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку рекреаційного туризму в Львівській області

5. Дата видачі завдання 02.12.2024 р.

Студент

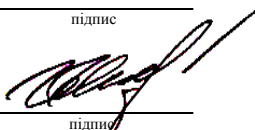

_____

підпис

Ю. О. Лещенко

ініціали, прізвище

Керівник роботи

_____

підпис

І. М. Шамара

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Лещенко Ю. О. «Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Львівській області»

Роботу присвячено дослідженню сучасного стану, проблем і перспектив розвитку рекреаційного туризму в Львівській області. Проаналізовано основні дефініції рекреаційного туризму, його класифікацію та вплив на соціально-економічний розвиток територій. Охарактеризовано методи дослідження рекреаційного туризму. Проведено комплексний аналіз природно-рекреаційного потенціалу Львівщини, її інфраструктурного забезпечення та туристичних ресурсів. Виявлено ключові проблеми, що стримують розвиток рекреаційного туризму в регіоні. Визначено перспективні напрями розвитку, включаючи велнес-туризм, велотуризм, гірськокожаний і сільський зелений туризм, з урахуванням нових викликів у післявоєнних умовах.

ANNOTATION

Leshchenko Y. “Problems and Prospects of the Development of Recreational Tourism in Lviv Region”

The paper explores the current state, challenges, and prospects for the development of recreational tourism in the Lviv region. It analyzes the main definitions and classifications of recreational tourism, as well as its impact on the socio-economic development of territories. The study outlines various methods for researching recreational tourism. A comprehensive analysis of the natural and recreational potential of Lviv region, including its infrastructure and tourist resources, is conducted. The key obstacles hindering the development of recreational tourism are identified. Promising directions for future development are

proposed, such as wellness tourism, cycling tourism, ski tourism, and rural green tourism, considering the new post-war conditions.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	7
1.1. Сутність та поняття рекреаційного туризму.....	7
1.2. Класифікація видів та вплив рекреаційного туризму на розвиток території.....	13
1.3. Методи дослідження рекреаційного туризму.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	22
2.1. Аналіз рекреаційних ресурсів Львівщини та інфраструктурного забезпечення.....	22
2.2. Сучасний стан та проблеми розвитку рекреаційного туризму у Львівській області.....	32
2.3. Перспективи розвитку рекреаційного туризму в регіоні.....	43
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм є потужним інструментом для покращення економіки та міжкультурного обміну та способом сталого використання природних і історико-культурних потенціалів регіонів у сучасному глобалізованому світі. Рекреаційний туризм займає важливе місце серед усіх видів туризму, оскільки він забезпечує відпочинок, оздоровлення та відновлення фізичних і емоційних сил людей, а також сприяє гармонійному розвитку територій, які мають відповідні ресурси. Новий підхід до організації рекреаційних заходів виникає в результаті зростаючого інтересу до активного, екологічно чистого та індивідуалізованого відпочинку. Це пов'язано зі зміною цінностей сучасних туристів, орієнтацією на якість життя, духовне збагачення та власне здоров'я.

Сьогодні рекреаційний туризм розглядається не лише як окремий вид туризму, а як важлива частина соціальної інфраструктури, яка впливає на рівень і якість життя людей, створює позитивний імідж регіону та сприяє інтеграції до національних і міжнародних туристичних ринків. З цієї причини дослідження теоретико-методичних основ і практичних аспектів організації рекреаційного туризму має прикладне та академічне значення.

Унікальна історична спадщина, унікальна етнокультурна ідентичність, мальовничі природні пейзажі, сприятливі кліматичні умови та розвинена туристична інфраструктура роблять Львівщину унікальним регіоном України. Бальнеологічні курорти (Трускавець, Східниця, Моршин), національні природні парки, об'єкти природоохоронного фонду, ландшафтні комплекси та унікальні пам'ятки архітектури, культури, релігії та етнографії є частиною природного потенціалу регіону. Тим не менш, туристично-рекреаційний сектор Львівської області стикається з нерівномірним розвитком, низкою системних проблем, розколом інституцій і недостатньою державною підтримкою, незважаючи на сприятливі умови.

Актуальність обраної теми пов'язано з тим, що потрібно провести ретельне наукове дослідження потенціалу рекреаційного туризму Львівщини, визначити основні проблеми, які виникають у його розвитку, знайти ефективні методи стратегічного управління та створити стійкі моделі регіональної туристичної політики. Крім того, в умовах російсько-української війни надзвичайно важливо переорієнтуватися на внутрішній туризм, особливо рекреаційний, щоб покращити здоров'я населення, зміцнити соціальну згуртованість і підняти національну економіку.

Ступінь вивченості проблеми. Такі українські та зарубіжні дослідники, як О.О. Бейдик, М.П. Мальська, Т.І. Ткаченко, З.В. Герасимчук, С.І. Запотоцький, Г.В. Павліш, Ю. Олійник, С. Мірошніченко, провели дослідження теоретичних і методологічних основ розвитку рекреаційного туризму. Але більшість досліджень стосуються загальнонаціонального або концептуального контексту, тоді як регіональні аспекти, особливо в контексті Львівської області, залишаються недостатньо вивченими. Динаміка сучасних змін, необхідність адаптації до нових труднощів і необхідність перебудови туристичних стратегій визначають актуальність додаткового дослідження.

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є процес розвитку рекреаційного туризму.

Предметом дослідження є сучасний стан, проблеми та перспективи рекреаційного туризму в Львівській області.

Мета дослідження полягає у виявленні проблем та перспектив розвитку рекреаційного туризму у Львівській області.

У процесі дослідження розв'язувалися наступні завдання:

1. Визначити сутність та поняття рекреаційного туризму
2. Навести класифікацію видів та дослідити вплив рекреаційного туризму на розвиток території.
3. Визначити методи дослідження рекреаційного туризму

4. Проаналізувати рекреаційні ресурси Львівщини та інфраструктурне забезпечення
5. Дослідити сучасний стан та проблеми розвитку рекреаційного туризму у Львівській області.
6. Визначити перспективи розвитку рекреаційного туризму в регіоні.

Методи дослідження базуються на порівняльному, системному, структурно-функціональному, геоелементному та соціоекономічному підходах. Картографування, SWOT-аналіз, статистичний аналіз, експертне оцінювання, контент-аналіз, аналіз джерел, нормативні документи та регіональні програми були використані. Моделювання, сценарний аналіз і соціальне прогнозування були використані для узагальнення проблем і розробки пропозицій.

Основним джерелом інформації для дослідження були дослідження провідних фахівців з туризму в Україні та за кордоном у галузі географії, економіки та туризму; наукові статті в фахових журналах; наукові конференції; законодавчі та нормативні документи; регіональні програми та стратегії розвитку туризму; статистичні матеріали Державної служби статистики України; Львівська ОВА; сайти туристичних підприємств, рекреаційних закладів; і офіційні туристичні портали. Використано понад 50 джерел, включаючи багато фондових матеріалів, п'ять звітів міжнародних організацій та двадцять електронних публікацій. Неоднорідність статистики, відсутність єдиного реєстру рекреаційних ресурсів, відсутність оновлених даних на районному рівні та відсутність інформації про локальні туристичні ініціативи створили проблеми для аналізу джерел.

Робота складається зі вступу, двох змістовних розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг становить 60 сторінок. Робота містить рисунків 2, таблиць 15. Список джерел включає 53 найменувань, у тому числі 18 електронних ресурсів та звітів про стан туризму в регіонах України.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та поняття рекреаційного туризму

На сьогоднішній день рекреаційний туризм стрімко набирає популярності серед різних категорій населення. Ще з давніх часів люди подорожували з метою відпочинку, що згодом призвело до формування нового способу проведення дозвілля – туристично-рекреаційного. Такий відпочинок дозволяє людині змінити звичне середовище та отримати емоційне і фізичне розвантаження.

Зростаюча потреба у зміні обстановки та відновленні сил, особливо в умовах пандемії та обмежень на пересування, спонукала до активнішого розвитку саме рекреаційного туризму. Подорожі стали не лише способом втечі від щоденної метушні, а й нагодою провести вільний час із користю для здоров'я та емоційного стану. Таким чином, з'явилася нова класифікація туризму, в основі якої – активна діяльність, що супроводжується відновленням життєвих ресурсів людини.

У кінці ХХ століття поняття рекреації значно розширилося: відпочинок став багатограним, а цілі подорожей – більш індивідуалізованими. Особливо це стосується людей, які часто мандрують і прагнуть не лише змінити середовище, а й отримати нові враження, поєднуючи релаксацію з активністю.

Для рекреаційного туризму зазвичай обираються найпривабливіші природні локації – гори, узбережжя морів, ліси, озера та інші ландшафти, що мають оздоровчий потенціал. Саме в таких умовах створюються найкращі передумови для якісного відпочинку та відновлення.

На сучасному етапі розвитку сфери туризму та рекреації особливу роль відіграють рекреаційні ресурси. Для об'єктивної оцінки потенціалу території

у туристично-рекреаційному аспекті необхідно насамперед дослідити наявні на ній рекреаційно-туристичні ресурси. Саме через їхню кількість, якість та доступність визначаються можливості подальшого функціонування рекреаційної діяльності в регіоні.

Водночас при аналізі потенціалу території доцільно оперувати поняттям рекреаційно-туристичний потенціал, яке охоплює ширший зміст, ніж просто перелік ресурсів. Справа в тому, що навіть за наявності сприятливих природно-кліматичних умов, таких як морські узбережжя, гірські масиви, ліси, озера, джерела мінеральних або термальних вод, а також історико-культурних об'єктів, цього недостатньо для повноцінного розвитку туризму. Необхідною умовою є також наявність відповідної інфраструктури, сервісного обслуговування, ефективного управління та маркетингу [1].

В Україні туристичні продукти приваблюють мандрівників різного віку, соціального статусу та професій. Широкий спектр відпочинкових і лікувальних можливостей дозволяє кожному знайти варіант дозвілля, що відповідає індивідуальним потребам. Як зазначає Д. М. Стеценко, рекреаційний туризм, орієнтований на оздоровлення та гармонізацію фізичного і духовного стану людини, є одним із ключових напрямів сучасної туристичної індустрії.

До рекреаційних ресурсів належать території та об'єкти, які призначені для організації дозвілля, відновлення життєвих сил та лікування. Характерними рисами цих ресурсів є їх цілісність, динамічність, ємність, надійність, стійкість до навантажень і привабливість для туриста. У туристичному аспекті велике значення має рівень зацікавленості й емоційного враження, що виникає під час взаємодії відвідувача з ресурсом.

До об'єктів, які викликають туристичний інтерес, належать визначні пам'ятки історії та архітектури, природні об'єкти, кліматичні зони, заклади культури, етнографічні пам'ятки, унікальні промисли та ремесла, а також заклади дозвілля. Ці об'єкти здатні задовольнити інформаційні, естетичні,

культурні та оздоровчі потреби туристів протягом усього періоду перебування.

У процесі рекреаційної подорожі турист отримує різноманітні враження – від екскурсій, споглядання мальовничих ландшафтів, відвідування ресторанів до проживання в готелях чи етно-садибах. До таких ресурсів також належать природно-заповідні території, морські узбережжя, палацово-паркові ансамблі та багато інших об'єктів, які створюють цілісний туристичний продукт.

Різноманітність рекреаційних ресурсів обумовлює необхідність їхньої систематизації. Основні типи рекреаційно-туристичних ресурсів узагальнено на рис 1.1.

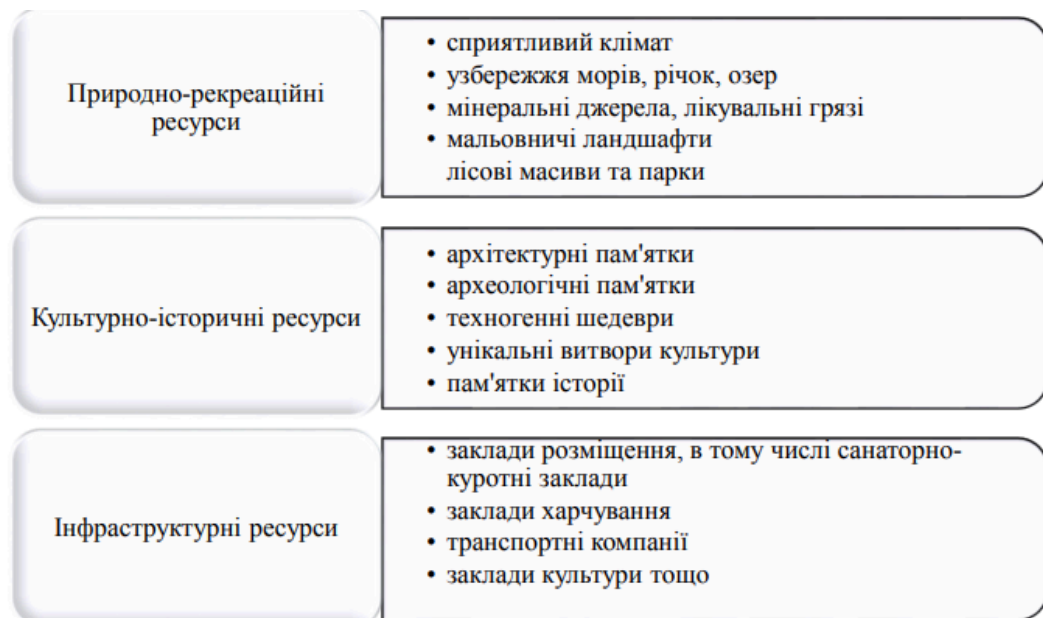

Рис. 1.2. Основні рекреаційно-туристичні ресурси

Розроблено автором за матеріалами: [36]

Науковиця О. А. Грішнова у своїх дослідженнях запропонувала умовну класифікацію рекреаційного туризму, виокремивши кілька основних типів.

Перший – туристично-оздоровчий тип, який передбачає спеціалізовані маршрути, що включають відвідування мінеральних джерел, лікувальних грязей, а також піші подорожі гірською місцевістю. Такий туризм

спрямований на оздоровлення організму та підтримання фізичного стану людини.

Другий – пізнавально-туристичний тип, що базується на прагненні розширити знання у різних сферах, поглибити світогляд, ознайомитися з культурними особливостями інших народів, традиціями та звичаями. У цьому випадку туризм виступає як засіб саморозвитку та міжкультурної комунікації.

Для кожного з зазначених типів характерне використання специфічних рекреаційних ресурсів, серед яких виділяють природні, історико-культурні та інфраструктурні. Рекреаційні ресурси, в цілому, становлять складну систему взаємодії таких компонентів, як: самі туристи, природні та культурно-історичні комплекси територій, технічна інфраструктура, обслуговуючий персонал, а також інститути управління рекреаційною діяльністю. Підходи до визначення поняття «рекреаційний туризм» наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття "рекреаційний туризм"

Підхід	Визначення	Особливості
Нормативно-правовий (Україна)	Рекреаційний туризм – вид туризму, що передбачає відпочинок і відновлення здоров'я у природному середовищі	Закріплено у Законі України «Про туризм»; фокусується на функції відновлення
Географічний підхід	Форма територіального використання ресурсів, яка поєднує відпочинок, оздоровлення і пізнання природи	Акцент на природно-ресурсному потенціалі рекреаційних територій
Соціологічний / психологічний підхід	Туризм, спрямований на психоемоційне розвантаження, відновлення життєвих сил	Рекреація розглядається як соціально-психологічне явище, пов'язане зі зняттям стресу
Економічний підхід	Сфера туризму, що сприяє створенню доходу через організацію дозвілля та оздоровлення	Підкреслюється вплив на зайнятість, місцевий розвиток та супутні сектори
Міжнародний досвід (UNWTO)	Частина туризму, метою якого є відпочинок та відновлення, без активної участі в роботі чи навчанні	Наголос на нематеріальній мотивації мандрівника; часто використовується термін "leisure tourism"

Практичний / галузевий підхід	Організація подорожей з метою відпочинку в санаторіях, на курортах, в природному середовищі	Часто асоціюється з оздоровчим туризмом, передбачає інфраструктуру та сезонність
-------------------------------	---	--

Складено автором за матеріалами: [2]

У науковій та прикладній літературі рекреаційний туризм нерідко асоціюється з курортним відпочинком, тобто з відвідуванням територій із лікувальними властивостями, де функціонують спеціалізовані заклади санаторного типу. Такі курортні установи надають послуги з медичного лікування, профілактики захворювань та загального оздоровлення.

Рекреаційний туризм є однією з ключових форм туристичної діяльності, що забезпечує задоволення основних людських потреб у відпочинку, відновленні фізичних та психоемоційних сил, оздоровленні та гармонізації внутрішнього стану особистості. У науковій літературі, нормативно-правових документах, а також у практиці туристичної галузі поняття «рекреаційний туризм» трактується по-різному, залежно від підходу, що застосовується.

Нормативно-правовий підхід, який зафіксований у законодавстві України (Закон «Про туризм»), визначає рекреаційний туризм як вид туризму, головною метою якого є відпочинок та відновлення здоров'я у природному середовищі. Такий підхід акцентує увагу на функціональному призначенні цієї форми туризму та її оздоровчій складовій, що є важливою для формування державної політики у сфері туризму та рекреації [14].

Географічний підхід передбачає розгляд рекреаційного туризму як просторового явища, що пов'язане з використанням природно-ресурсного потенціалу територій. У межах цього підходу велике значення надається таким поняттям, як рекреаційна зона, рекреаційна місцевість, туристичний кластер. Основна увага приділяється територіальній організації туристично-рекреаційної діяльності, особливостям природного середовища, кліматичним умовам і наявності рекреаційної інфраструктури.

Соціологічний та психологічний підходи трактують рекреаційний туризм як спосіб відновлення психоемоційної рівноваги людини, боротьби зі стресом і втому, задоволення потреб у релаксації. У цьому випадку підкреслюється значення туристичних подорожей для ментального здоров'я, особливо у складних соціально-політичних умовах або в умовах зростаючого ритму життя. Поняття «рекреація» вживається у широкому значенні як «відтворення життєвих сил».

Економічний підхід розглядає рекреаційний туризм як сегмент туристичної індустрії, що має важливе економічне значення, сприяє створенню робочих місць, розвитку локального бізнесу, формуванню дохідної частини бюджету через споживання туристичних послуг. Рекреаційний туризм часто виступає рушієм розвитку сільських територій, гірських регіонів, курортних міст.

Міжнародний підхід, зокрема позиція Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), включає рекреаційний туризм до категорії дозвілльового (leisure) туризму, метою якого є відпочинок без участі в трудовій або навчальній діяльності. Така класифікація дозволяє інтегрувати національні моделі у глобальну систему аналізу та порівняння туристичних потоків.

Галузевий або практичний підхід орієнтується на реальну організацію туристичних подорожей, пов'язаних з перебуванням туристів на курортах, у санаторіях, з відпочинком на природі. У цьому контексті рекреаційний туризм асоціюється з курортним, оздоровчим, заміським туризмом, часто має яскраво виражену сезонність і базується на певних типах інфраструктури.

Таблиця 1.2

Характеристики рекреаційного туризму

Критерій	Характеристика рекреаційного туризму
Домінуюча мотивація	Відпочинок, релаксація, відновлення, зміна середовища, позитивні емоції
Мета подорожі	Отримання задоволення від самого процесу відпочинку, незалежно від форми
Різноманіття форм активності	Від пасивного (пляж, споглядання природи) до активного (спорт, екскурсії, пригоди)

Часові рамки	Гнучкі: від кількох днів до тривалих відпусток
Рекреаційні ресурси	Природні (гори, ліси, море), культурні (музеї, фестивалі), соціальні (інфраструктура відпочинку, розваг)

Складено автором за матеріалами:[26]

Отже, поняття «рекреаційний туризм» є багатограним і може трактуватися з урахуванням функціонального, просторового, соціального, економічного та нормативного контекстів. Такий міждисциплінарний підхід дозволяє більш точно формулювати стратегії його розвитку, особливо в умовах післявоєнного відновлення та зміни моделей споживання туристичних послуг.

1.2. Класифікація видів та вплив рекреаційного туризму на розвиток території

Рекреація, як фундаментальний феномен людського життя, стала особливо актуальною в умовах індустріального та постіндустріального суспільства, де зростає рівень стресу та психічних навантажень. Відновлення сил є необхідною умовою для підтримання працездатності, фізичного та психічного здоров'я людини. Рекреаційний туризм є одним із найбільш доступних та ефективних способів реалізації цієї потреби, надаючи можливість вирватися зі звичного кола обов'язків та зануритися в інше середовище.

Відповідно до конкретних завдань і цілей рекреаційної подорожі в межах рекреаційного туризму можна виокремити чотири основні напрямки діяльності:

- рекреаційно-лікувальний туризм (спрямований на відновлення здоров'я під наглядом медичних фахівців);
- рекреаційно-оздоровчий туризм (оздоровлення без обов'язкового медичного втручання);
- рекреаційно-пізнавальний туризм (поєднання відпочинку з культурно-просвітницькими елементами);

- рекреаційно-спортивний туризм (активна фізична діяльність з рекреаційною метою).

Таблиця 1.3

Класифікація рекреаційного туризму за різними критеріями

Критерій класифікації	Типи / Види	Короткий опис
За видом рекреаційної діяльності	Відпочинок, релаксація, оздоровлення, активне проведення часу	Основна мета – зняття втоми, відновлення, отримання емоційного задоволення
За типом рекреаційних ресурсів	- Природоорієнтований (пляжний, гірський, лісовий) - Культуроорієнтований (фестивалі, парки розваг) - Соціально орієнтований (міський)	Вибір об'єктів відпочинку: природа, культура або інфраструктура міста
За місцем проведення	Прибережний, гірський, лісовий, сільський, міський	Географічне середовище відпочинку
За тривалістю	Короткостроковий (1–3 дні), довгостроковий (від тижня і більше)	Тривалість перебування на локації
За сезонністю	Літній, зимовий, цілорічний	Залежність активностей від сезону
За цільовою аудиторією	Сімейний, молодіжний, для людей похилого віку	Орієнтація на вікові чи соціальні групи
За ступенем організованості	Організований (через туроператора), самодіяльний (індивідуальний)	Ступінь залучення професіоналів у планування подорожі
За способом пересування	Автомобільний, залізничний, авіаційний, круїзний, пішохідний, велосипедний	Основний транспорт, що використовується під час подорожі

Складено автором за матеріалами: [3]

Рекреаційний туризм виконує багатогранну роль як для індивіда, що здійснює подорож, так і для дестинації, що його приймає. Його значення проявляється у соціальній, економічній та, за умови належного управління, навіть в екологічній сферах.

Для сучасної людини рекреаційний туризм є необхідним елементом життєвого циклу. Зміна обстановки, відсутність повсякденного стресу, можливість повноцінно відпочити фізично та емоційно є критично важливими для підтримання здоров'я та працездатності.

Перебування на природі (пляжний, гірський, сільський туризм), оздоровчі процедури, фізична активність чи просто можливість "відключитися" від проблем сприяють зниженню рівня стресу та покращенню загального психоемоційного стану.

Навіть якщо первинна мотивація – відпочинок, подорож завжди пов'язана з отриманням нових знань про іншу культуру, природу, спосіб життя, що збагачує особистість. Спільні подорожі з родиною чи друзями сприяють зміцненню сімейних та дружніх стосунків, надають можливості для спільного проведення часу та отримання спільних емоцій.

Рекреаційний туризм може стати нагодою для освоєння нових навичок (наприклад, гірськолижний спорт, дайвінг, приготування місцевих страв) або поглиблення знань у певній сфері інтересів.

Для територій, що розвивають рекреаційний туризм, його роль є не менш значущою, охоплюючи як прямі економічні вигоди, так і більш складні соціальні та екологічні аспекти.

Економічний вплив рекреаційного туризму є, мабуть, найбільш очевидним, адже туристи витрачають кошти на проживання, харчування, транспорт, розваги, шопінг, що створює дохід для місцевих підприємств та бюджетів через податки (туристичний збір, податки на прибуток підприємств та фізичних осіб).

Розвиток рекреаційного туризму прямо та опосередковано генерує значну кількість робочих місць у готелях, ресторанах, транспортних компаніях, сфері розваг, роздрібній торгівлі, а також у супутніх галузях (сільське господарство – постачання продуктів, будівництво, виробництво сувенірів). Зростання туристичного потоку спонукає до інвестицій у розвиток інфраструктури: будівництво та модернізацію готелів, покращення доріг, розвиток аеропортів та вокзалів, створення об'єктів дозвілля (аквапарки, розважальні центри). Це покращує якість життя місцевих жителів та інвестиційну привабливість території загалом.

Для регіонів, що традиційно залежать від однієї-двох галузей (наприклад, сільське господарство, промисловість), розвиток рекреаційного туризму є способом диверсифікувати економіку, створити нові джерела доходів та знизити залежність від зовнішніх шоків. Особливо це актуально для сільських та прибережних територій.

Таблиця 1.4

Вплив рекреаційного туризму на розвиток території

Сфера впливу	Ключові аспекти	Опис
Економічній	Генерація доходів	Туристичні витрати сприяють зростанню прибутків місцевих підприємств і бюджетів через податки.
	Створення робочих місць	Зайнятість у туризмі та суміжних галузях: готелі, харчування, транспорт, сільське господарство тощо.
	Розвиток інфраструктури	Інвестиції у дороги, готелі, вокзали, дозвілля, що покращують якість життя й привабливість регіону.
	Диверсифікація економіки	Альтернатива традиційним галузям у сільських, прибережних чи депресивних регіонах.
Соціальній	Підтримка МСП	Зростання приватного бізнесу в послугах – садиби, кафе, сувеніри, прокат, гіді тощо.
	Підвищення якості життя	Туризм стимулює розвиток послуг, культурних заходів і доступності для місцевих жителів.
	Збереження культури	Попит на автентичність сприяє збереженню ремесел, традицій, фольклору, кухні.
	Культурний обмін	Взаємодія між туристами і місцевими жителями формує толерантність і взаєморозуміння.
	Імідж дестинації	Успішний туризм створює привабливий бренд регіону для гостей, інвесторів, нових жителів.
Екологічній	Соціальна згуртованість	Участь громад у туризмі посилює почуття єдності, місцеву ініціативу й гордість за регіон.
	Позитивний вплив	
	Екопросвіта та мотивація	Підвищення екологічної культури серед туристів і місцевих, підтримка природоохоронних ініціатив.
	Стимули для охорони природи	Доходи туризму можуть бути джерелом фінансування заповідників, парків, природоохоронних заходів.
	Розвиток «зеленої» інфраструктури	Еко-готелі, сортування відходів, енергоефективні рішення.
	Негативний вплив	
	Перевантаження екосистем	Масовий туризм шкодить природним середовищам, особливо вразливим – узбережжя, ліси, гори.

	Забруднення	Відходи, стічні води, транспортні викиди, руйнування ландшафтів.
	Надмірне споживання ресурсів	Підвищене навантаження на водо- та енергопостачання.
	Візуальне забруднення	Безконтрольна забудова рекреаційних територій.

Складено автором за матеріалами:[7]

Рекреаційний туризм створює сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу у сфері послуг (приватні садиби, кафе, сувенірні крамниці, прокат спорядження, послуги гідів).

Соціальна роль рекреаційного туризму також є значною:

- Розвиток інфраструктури та сфери послуг, що здійснюється для потреб туристів, покращує доступність та якість послуг для місцевого населення. Культурні та спортивні заходи, що проводяться для туристів, також можуть бути доступні мешканцям.
- Збереження та розвиток місцевої культури та традицій. Особливо у сільському та етно-туризмі, попит на автентичні враження стимулює збереження місцевих традицій, ремесел, фольклору, кулінарної спадщини.
- Розвиток культурного обміну та міжкультурного діалогу. Взаємодія між туристами та місцевими жителями сприяє взаєморозумінню, толерантності та обміну культурними цінностями.
- Формування позитивного іміджу дестинації. Успішний розвиток рекреаційного туризму створює позитивний імідж території як привабливого місця для відпочинку, що може також залучати нових мешканців та інвесторів.
- Соціальна інтеграція та згуртування громад. Участь місцевих жителів у туристичній діяльності (як працівників, підприємців, волонтерів) сприяє зміцненню громадської згуртованості та формуванню почуття спільності та гордості за свою територію.

Екологічний вплив рекреаційного туризму є подвійним і вимагає особливої уваги до сталого управління. Рекреаційний туризм може підвищувати екологічну свідомість як туристів (через програми екотуризму,

інформаційні матеріали), так і місцевих жителів, демонструючи цінність природних ресурсів. Доходи від туризму можуть створювати економічні стимули для збереження природних територій (наприклад, частина доходів може спрямовуватися на фінансування національних парків або природоохоронних заходів). Розвиток "зеленої" інфраструктури (еко-готелі, системи сортування відходів) може сприяти покращенню екологічної ситуації [7].

Неконтрольований або масовий рекреаційний туризм може призводити до перевантаження екосистем (особливо в природних та прибережних зонах), забруднення (відходи, стічні води, викиди транспорту), руйнування середовища проживання видів (недотримання правил поведінки на природі), надмірного споживання ресурсів (вода, енергія), візуального забруднення (неконтрольована забудова узбережжя чи гірських схилів). Мінімізація цього впливу є критично важливим завданням сталого управління рекреаційним туризмом.

Рекреаційний туризм є фундаментальним та багатогранним сегментом сучасної туристичної індустрії, що глибоко вкорінений у базовій потребі людини у відпочинку, відновленні сил та отриманні позитивних емоцій. Його сутність полягає у подорожах, мотивованих саме цими прагненнями, що відрізняє його від інших видів туризму, орієнтованих на інші цілі.

Роль рекреаційного туризму є багатоаспектною. Для індивіда він є ключовим фактором фізичного та психологічного відновлення, зниження стресу та збагачення життєвого досвіду. Для дестинацій рекреаційний туризм є потужним джерелом економічного зростання (доходи, робочі місця, розвиток інфраструктури), соціального розвитку (підвищення якості життя, збереження культури, міжкультурний обмін) та може мати як позитивний (екосвідомість, фінансування збереження), так і потенційно негативний (перевантаження, забруднення) екологічний вплив.

Таким чином, рекреаційний туризм залишається ядром туристичної індустрії, що має значний потенціал для подальшого розвитку. Однак, його

зростання має відбуватися за принципами сталого розвитку, з усвідомленням необхідності збалансування економічних вигод, соціального добробуту та збереження природних та культурних ресурсів, які є основою для його існування. Ефективне управління рекреаційним туризмом, що базується на глибокому розумінні його видів та ролі, є запорукою його довгострокової життєздатності та позитивного внеску у розвиток територій.

1.3. Методи дослідження рекреаційного туризму

Для дослідження рекреаційного туризму необхідно використовувати комплексний науковий підхід, який включає інтеграцію міждисциплінарних знань і аналітичних інструментів. Рекреаційний туризм охоплює природні та соціальні аспекти, тому його дослідження базується на поєднанні географічних, соціологічних, економічних, екологічних, культурологічних і управлінських методів.

Дослідження рекреаційного туризму має на меті не лише вивчення поточного стану та структури галузі, але й прогнозування її майбутніх тенденцій, розробка стратегічних орієнтирів, оцінка впливу на соціально-економічне середовище та виявлення потенційних резервів розвитку для регіонів.

Основні методи дослідження включають:

1. Статистичний підхід. Цей метод дозволяє провести детальний аналіз потоків туризму, доходів, інвестицій у туристичну інфраструктуру та рівня зайнятості. Використовується для виявлення закономірностей і тенденцій, які характеризують роботу та розвиток рекреаційної системи в конкретному регіоні. Зазвичай державні статистичні органи, міжнародні організації (наприклад, UNWTO, Eurostat) або спеціалізовані туристичні агенції надають статистичні матеріали для цього дослідження.

2. Картографічний метод. Дає можливість провести просторовий аналіз туристичних об'єктів і ресурсів. За допомогою картографії можна визначити рекреаційну освоєність регіону, доступність ресурсів і щільність

туристичних потоків. У цьому методі можна виявити геопросторові диспропорції, пов'язані з розвитком інфраструктури, і визначити найкращі шляхи або зони пріоритетного розвитку.

3. Соціальні дослідження (опитування, інтерв'ювання, фокус-групи). Забезпечують детальне вивчення мотивації туристів, їхніх очікувань, рівня задоволеності, обслуговування та соціального впливу рекреаційних заходів на місцеве населення. Надійні емпіричні дані можна отримати за допомогою якісних і кількісних методів збору первинної інформації.

4. SWOT-аналіз. Це інструмент для стратегічного планування, який дозволяє визначити сильні та слабкі сторони для розвитку туризму, а також зовнішні можливості та загрози для розвитку туризму. SWOT-аналіз є основним етапом у розробці регіональних туристичних програм, маркетингових стратегій і інвестиційних проектів.

5. Компаративний підхід. Цей підхід полягає в тому, щоб порівняти основні показники розвитку туризму в різних регіонах або країнах. Не тільки дозволяє визначити, які практики можна змінити для покращення локальної політики, але й дозволяє визначити конкурентні переваги та слабкі сторони регіону.

6. Моделювання та економіко-математичні методи. Застосовуються для прогнозування моделей, оцінки економічної ефективності туристичних проектів, аналізу інвестиційного потенціалу та оптимізації витрат на розвиток інфраструктури. Моделі попиту, економетричні та мультиплікаційного ефекту є найбільш поширеними методами.

7. Експертна оцінка. Передбачає використання якісного аналізу, оцінки ризиків і перспектив, а також оцінки обґрунтованості стратегічних рішень від експертів у галузі туризму, науковців і керівників. При вирішенні складних управлінських завдань або недостатності статистичних даних цей метод може бути корисним.

8. Аналіз правової бази. Включає вивчення законів, постанов, стратегій, концепцій і програм, які регулюють туризм. Це полегшує оцінку

правового середовища та визначення сприятливих умов для розвитку туризму.

9. Аналіз інформації. Використовується для аналізу змісту рекламних, публіцистичних, наукових і цифрових джерел інформації, що дозволяє аналізувати суспільні настрої, враження туристів, медійний образ регіону та ефективність інформаційної політики в сфері туризму.

Методи, зазначені вище, не тільки дозволяють провести ретельний аналіз поточного стану туристичної індустрії, але й дозволяють робити розумні прогнози та приймати розумні рішення щодо управління, які сприяють стійкому розвитку рекреаційного туризму [17].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Аналіз рекреаційних ресурсів Львівщини та інфраструктурного забезпечення

Львівська область, розташована на заході України, традиційно відзначається винятковим природно-рекреаційним потенціалом, що робить її одним із ключових центрів розвитку туризму в країні. Це зумовлено поєднанням різноманітних ландшафтів, багатством водних та лісових ресурсів, наявністю унікальних лікувально-оздоровчих чинників та сприятливим географічним положенням. Рекреаційний туризм, як вид діяльності, спрямований на відновлення життєвих сил людини через відпочинок та дозвілля, знаходить на Львівщині сприятливе підґрунтя для свого розвитку.

Аналіз розподілу земельного фонду області також підкреслює значення територій з особливим статусом для рекреації. За даними, станом на 2017 рік, значна площа – 117286,8 га – була віднесена до категорій земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, що становило 5,37% від загальної площі земель області. У структурі цієї категорії земель домінували землі природоохоронного призначення (97% або 113894,6 га), що є цілком обґрунтованим з огляду на необхідність збереження унікальних екосистем. Землі оздоровчого призначення займали 570,7 га (0,49%), рекреаційного – 1735,3 га (1,48%), а історико-культурного призначення – 1086,2 га (0,9%). Навіть незважаючи на те, що землі, прямо віднесені до рекреаційного та оздоровчого призначення, становлять меншу частку, значні площі земель природоохоронного та історико-культурного призначення також можуть бути, і активно використовуються для рекреаційних цілей в рамках встановлених режимів та зон. Наявність такої значної категорії земель підкреслює усвідомлення їхньої

цінності для суспільства та потенціал для розвитку спеціалізованих видів рекреаційного та оздоровчого туризму. Ці території є ресурсною базою для створення екологічних стежок, зон короткострокового відпочинку, кемпінгів, об'єктів інфраструктури, що мінімально впливають на довкілля.

Ядром природно-рекреаційного потенціалу Львівської області, безумовно, є її розгалужена мережа об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Ці території, що мають різні режими охорони, забезпечують збереження типових та унікальних природних комплексів, біологічного та ландшафтного різноманіття, які є основою для природоорієнтованих видів рекреації, екологічного туризму та наукових досліджень. За даними Таблиці 2.1 загальна кількість об'єктів ПЗФ Львівської області становила 329 одиниць на загальній площі 148539 га.

Таблиця 2.1

Об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області

Об'єкт	Кількість, од.	Площа, га
Усього	329	148539
Загальнодержавного значення:	25	64551
- природний заповідник «Розточчя»	1	2085
- національний природний парк «Яворівський»	1	7079
- національний природний парк «Сколівські Бескиди»	1	35684
- національний природний парк «Північне Поділля»	1	15587
- заказники	9	3303
- пам'ятки природи	2	593
- ботанічні сади	2	41
- дендрологічні парки	2	64
- парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	6	115
Місцевого значення:	304	83988
регіональні ландшафтні парки	4	47379
- «Знесіння» (у м. Львові)		
- «Надсянський»		
- «Верхньодністровські Бескиди»		
- «Равське Розточчя»		
- заказники	33	27563
- пам'ятки природи	164	1772
- інші об'єкти (заповідні урочища, парки-пам'ятки мист.)	103	7274

Джерело: [34]

Наявність чотирьох національних природних парків (НПП) на території області – «Розточчя», «Яворівський», «Сколівські Бескиди» та «Північне Поділля» – є надзвичайно цінним ресурсом для рекреаційного туризму. Національні парки мають спеціальне функціональне зонування, що передбачає наявність рекреаційних зон та зон регульованої рекреації, де дозволено та навіть передбачено розвиток організованого туризму. НПП пропонують відвідувачам марковані туристичні маршрути (піші, велосипедні), екологічні стежки з інформаційними стендами, облаштовані місця для відпочинку, візит-центри, де можна отримати інформацію про природні та культурні цінності території. НПП "Сколівські Бескиди" з його гірськими вершинами є ключовим центром для розвитку гірського та активного туризму. НПП "Яворівський" та "Розточчя", що розташовані на унікальному фізико-географічному регіоні Розточчя, пропонують лісові ландшафти та можливості для екологічної рекреації. НПП "Північне Поділля" представляє своєрідні ландшафти Подільської височини з її пагорбами та унікальною флорою.

Об'єкти місцевого значення, включаючи чотири регіональні ландшафтні парки ("Знесіння" в межах Львова, "Надсянський", "Верхньодністровські Бескиди", "Равське Розточчя"), а також численні заказники та пам'ятки природи, доповнюють цю мережу, охоплюючи цінні природні комплекси (мальовничі лісові масиви, водно-болотні угіддя, унікальні геологічні формування, окремі цінні види рослин чи тварин). Ці території, хоч і можуть мати більш обмежений режим використання порівняно з НПП, є важливими для збереження локального природного різноманіття та можуть бути інтегровані у рекреаційні маршрути, пропонуючи різноманіття природних об'єктів для споглядання та відпочинку на природі (наприклад, спостереження за птахами, науковий туризм, піші прогулянки). Загальна значна площа, охоплена об'єктами ПЗФ, свідчить про наявність потужної бази для розвитку природоорієнтованих видів рекреаційного туризму, що базується на принципах збереження природи.

Львівська область історично відома своїми унікальними лікувально-оздоровчими ресурсами, що стало основою для розвитку спеціалізованого оздоровчого туризму – сегмента, який набуває все більшої актуальності у світі в умовах зростання стресових навантажень та уваги до здорового способу життя [37, с.121]. Регіон володіє значними запасами семи видів лікувальних та мінеральних вод, а також має поклади лікувальних грязей та озокериту.

Ці ресурси є фундаментом для функціонування відомих бальнеологічних та кліматичних курортів, таких як Трускавець, Східниця, Моршин, Великий Любінь, Немирів та Шкло. Наявність територій з такими природними лікувальними факторами є загальновизнаною передумовою розвитку оздоровчого туризму. Ці курорти спеціалізуються на профілактиці, лікуванні та реабілітації різноманітних захворювань, використовуючи унікальні властивості природних ресурсів у поєднанні з сучасними медичними методиками.

Трускавець. Найбільш відомий та найстаріший бальнеологічний курорт, славиться унікальною водою "Нафтуса", що має специфічні лікувальні властивості. Курорт також пропонує широкий спектр інших мінеральних вод та процедур (ванни, інгаляції, зрошення).

Моршин. Передгірський курорт, відомий своїми розсолами для лікування захворювань органів травлення. Поєднує природні чинники з розвиненою інфраструктурою.

Східниця. Гірський курорт, що спеціалізується на комплексному лікуванні за допомогою різних типів мінеральних вод та озокеритотерапії. Розташований у мальовничій гірській долині, що додатково забезпечує кліматотерапевтичний ефект [27].

Великий Любінь. Курорт, основний ресурс якого – сірководнева вода, що використовується для лікування захворювань опорно-рухового апарату та нервової системи.

Немирів. Бальнеологічний курорт, розташований серед лісових масивів, відомий своїми водами для лікування захворювань шкіри та суглобів.

Шкло. Курорт, що використовує місцеві мінеральні води для лікування.

Поняття рекреаційний туризм є ширшим за суто лікувально-оздоровчий відпочинок. Воно охоплює подорожі з метою відпочинку, рекреації (відновлення), лікування та загального оздоровлення. Програми рекреаційного туризму на Львівщині, базуючись на природних ресурсах (мінеральні води, лікувальні грязі, клімат), мають на меті не лише надання стаціонарних лікувально-профілактичних програм, але й інтеграцію активних та пізнавальних компонентів: екскурсій, спортивних програм, прогулянок на природі, культурних заходів. Це відповідає світовому тренду велнес-туризму, який поєднує оздоровчі процедури з активним способом життя, здоровим харчуванням та психоемоційним відновленням. Львівська область, з її поєднанням бальнеологічних ресурсів та мальовничих природних ландшафтів Карпатського передгір'я, є одним із ключових регіонів України для розвитку цього перспективного напрямку.

Стан та розвиненість інфраструктури є критично важливими для ефективного використання природно-рекреаційного потенціалу. Інфраструктура включає не лише спеціалізовані об'єкти (санаторії, туристичні бази), але й загальну туристичну та супутню інфраструктуру.

Львівщина володіє багатими природними ресурсами, включаючи лікувальні мінеральні води, грязі та озокерит, що сприяє розвитку санаторно-курортного туризму. Відомі курорти, такі як Трускавець, Моршин та Східниця, використовують ці ресурси для оздоровлення та відпочинку. Проте, ефективність використання цих ресурсів залишається низькою; наприклад, у Трускавці використовується лише 50% потенціалу мінеральних вод, а в інших курортах – лише 2-10% .

Область є лідером в Україні за кількістю та різноманітністю архітектурних пам'яток, з понад 4000 об'єктами, з яких 25% мають загальнодержавне значення. Це створює сприятливі умови для розвитку

культурного туризму, зокрема маршрутів на кшталт "Золота підкова", що охоплює замки в Олеську, Золочеві та Підгірцях .

Львівська область є одним із провідних регіонів України за кількістю рекреаційних ресурсів, що сприяє розвитку різноманітних видів рекреаційного туризму. Нижче наведено таблицю, яка узагальнює основні види рекреаційного туризму в області та кількість відповідних об'єктів.

Таблиця 2.2

Види рекреаційного туризму у Львівській області та характеристика об'єктів

Вид рекреаційного туризму	Об'єкти
Лікувально-оздоровчий туризм	70% рекреаційних ресурсів області Включає санаторії, курорти, мінеральні джерела; основні центри – Трускавець, Східниця, Моршин.
Природно-рекреаційний туризм	30% рекреаційних ресурсів області Включає національні природні парки, заповідники, лісові масиви; популярні напрямки – Сколівські Бескиди, Карпати.
Культурно-пізнавальний туризм	Основні об'єкти – історичні пам'ятки Львова, музеї, театри; місто Львів є культурним центром регіону.
Активний туризм	Включає гірськолижні курорти, пішохідні маршрути, велотуризм; популярні місця – Славське, Плай.
Сільський зелений туризм	Розвинений у сільських громадах області; пропонує автентичний відпочинок, знайомство з народними традиціями.

Складено автором за матеріалами: [28]

З початком повномасштабного вторгнення стан інфраструктури та показники її використання зазнали суттєвих змін. Хоча прямі руйнування інфраструктури на Львівщині були мінімальними порівняно з прифронтовими регіонами, діяльність багатьох суб'єктів туристичного ринку була обмежена або призупинена, частина закладів розміщення була перепрофільована для потреб розміщення ВПО або реабілітації військових. Отримання точних, повних та верифікованих даних щодо кількості функціонуючих туристичних підприємств, закладів розміщення та туристичних потоків за 2023-2024 роки в умовах дії воєнного стану є складним. Однак, наявні потужності інфраструктури (готельна база,

санаторії, культурні установи), що існували до війни, зберігають свій потенціал для використання у післявоєнний період.

Природно-рекреаційний потенціал Львівщини створює унікальні можливості для розвитку різноманітних спеціалізованих видів рекреації, що відповідають світовим трендам зростання популярності активного, пригодницького та екологічного туризму. Львівщина має значні передумови для розвитку велотуризму завдяки різноманітним ландшафтам та лісовим масивам. Розроблена та промаркована мережа веломаршрутів різного рівня складності, що проходить через мальовничі території та пов'язує природні та історичні об'єкти (Таблиця 2.3, за джерелами [10; 19]). Наявність маршрутів у районах Сколівських Бескидів та навколо відомих природних об'єктів, а також розвиток інфраструктури прокату та сервісу, свідчить про сформовану базу для цього виду рекреації.

Таблиця 2.3

Веломаршрути Львівської області

Назва веломаршруту	Прохідність траси
До гірського джерела	м. Сколе – с. Кам'янка – гора Сукіль – гірське озеро – с. Труханів – м. Сколе
Сколівськими Бескидами	м. Сколе – водоспад Кам'янка – с. Урич – смт. Східниця – м. Трускавець
Скелі Довбуша	м. Сколе – с. Труханів – скелі Довбуша – гора Сукіль – с. Кам'янка – м. Сколе
Водоспад Гуркало	м. Сколе – с. Дубина – с. Корчин – водоспад Гуркало – с. Корчин – с. Дубина – м. Сколе
Ямельниця	м. Сколе – Верхнє Синьовидне – с. Корчин – с. Крушельниця – с. Ямельниця – с. Орів – м. Сколе
Орів	м. Сколе – Верхнє Синьовидне – Нижнє Синьовидне – будинок лісника – с. Орів – с. Верхня Стінава – с. Нижня Стінава – Нижнє Синьовидне – Верхнє Синьовидне – м. Сколе
Лавочне-Бескид	смт. Славське – с. Лавочне – перевал Бескид – с. Лавочне
Водоспад Шипіт	с. Лавочне – хребет Бескид – гора Робочин – с. Подобовець – водоспад Шипіт – с. Гукливий – смт. Воловець
Перевал Бескид-Воловець	с. Лавочне – с. Опорець – перевал Бескид – с. Скотарське – смт. Воловець
Високий Верх	смт. Славське – с. Волосянка – туристичний комплекс “Захар Беркут” – джерело “Писана Криниця” – гора Високий Верх – полонина – гора Чорна Ріпа – с. Ялинкувате – с. Волосянка – смт. Славське

На Чорну Ріпу	сmt. Славське – с. Нижня Рожанка – с. Верхня Рожанка – гора Чорна Ріпа – гора Обнога – с. Верхня Рожанка – с. Нижня Рожанка – сmt. Славське
---------------	---

Джерело:[10; 19]

Гірські хребти Сколівських Бескидів, що входять до складу Карпат, пропонують значні можливості для пішого туризму (трекінгу) та альпінізму. Наявність вершин різної висоти та доступності (Таблиця 2.3, за джерелами [10; 19]) дозволяє розробляти маршрути як для початківців (гора Ільза, Макітра), так і для досвідчених туристів (гора Пікуй, Парашка, Магура). Деякі маршрути мають історичне значення (гора Маківка, Лопата, Ключ), що додає пізнавального компоненту. Хоча деякі шляхи можуть бути залісненими та потребувати навичок орієнтування, потенціал для розвитку маркованих маршрутів та послуг гідування є значним. Скелі Чортові є відомою локацією для скелелазів.

Таблиця 2.3

Ресурси гірськолижного оздоровчого туризму Львівської області

Назва	Висота	Характеристика
Гора Пікуй	1408 м.	Найвища точка Львівської області
Гора Парашка	1271 м.	Найвища і наймальовничіша вершина Сколівських Бескидів
Гора Маківка	958 м.	Місце запеклих боїв 1915 року легіону Українських Січових Стрільців з російськими військами
Маршрути для початківців		
Гора Ільза	1066 м.	Цей маршрут промаркований і не потребує особливих навичок
Гора Макітра	343 м.	Найбільш квітуча місцина національного природного парку "Північне Поділля". Розташована в низькогірному пасмі Вороняки між селами Бучина, Гаї-Дітковецькі й Суховоля.
Гори Лопата та Ключ		Мають історичну цікавинку, адже тут велися бої під час Першої світової війни та Других визвольних змагань. Ці маршрути не є екстремальними, а радше прогулянковими. Проте, щоб іти ними без гіда, необхідно мати певний досвід: вміти орієнтуватися на місцевості й вміти користуватися навігаційними приладами, адже шляхи заліснені, стежки розділяються і заблукати досить легко.
Гора Магура	1362 м.	Друга за висотою вершина Львівської області
Гора Тетерівка	1148 м.	На самій горі та поблизу неї під час Першої світової війни точились бої, дорогою на вершину можна побачити окопи

Гори Чорна Ріпа та Високий Верх	1285 м. і 1242 м.	Маршрут, який пролягає до межі трьох областей: Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської
---------------------------------	----------------------	--

Джерело:[10; 19]

Таблиця 2.4

Гірськолижні курорти Львівської області

Назва	Висота	Характеристика
Тростян (Славськ)	До 2000 м.	Різного рівня складності. Підйомники – крісельні одномісні, 7 бугелів, бебіліфт
Погар (Славськ)	До 1000 м.	3 траси середнього та високого рівня складності. Підйомники – 2 бугеля
Кремінь (Політех)	До 1000 м.	2 траси середнього та низького рівня складності. Підйомники – 2 бугеля
Варшава	До 1200 м.	Траса середнього рівня складності. Підйомник – бугель
Плай	До 1250 м.	Розвинута інфраструктура: музейний комплекс, SPA-центр, прокат лиж, сноутюбінг, санки, інструктори. Траси різного рівня складності: 6 спусків, перепад висот 260 м. Підйомники: бугель та 2 крісельних підйомника по 1000 м., мульти-ліфт, бебі-ліфт.
Орявчик «Звенів»	До 1088 м.	2 траси середнього рівня та для початківців. Підйомник: бугель. Є сноутюбінгова траса
Тисовець	Від 400 м. до 1017 м.	Прокладені траси для бігових лиж, біатлону, могулу, фрістайлу, сноуборду, сноутюбінгу. Є лижні трампліни. Спуски: 4 траси, ширина трас досягає 30-6 м. 2 траси середнього рівня складності для початківців. Перепад висот – 50–250 м. Підйомники: 3 бугельні, довжиною 350 м., 450 м., 960 м., канатно-крісельна дорога довжиною 2100 м. (1500 м. + 600 м. з пересадкою); мультиліфт для сноутюбінгу. Комплекс складається з готелю та декількох котеджів, приватний сектор не розвинений.
Волосянка «Захар Беркут»	1598 м.	Траси різного рівня складності на схилах гори Високий Верх. Ширина трас – 50–100 м. Траси позначаються різними кольорами – синім, червоним та чорним. Кольори відповідають рівню складності траси. Спуски: кілька трас довжиною до 3000 м., перепад висот – 170 м., 185 м., 550 м. Підйомники: 3 бугеля довжиною 750 м. та двокрісельний підйомник довжиною 2850 м., мультиліфт.
Сколе г. Житня	800 м.	Траса низького рівня складності для початківців. Підйомник: 1 бугель
«Буковиця»	560 м.	Гірськолижний комплекс у Бориславі як для досвідчених лижників, так і для новачків. Є крісельний бугельний витяг і мультиліфт для дітей, тюбінг-парк, прокат спорядження, досвідчені інструктори.
с.Розлуч	До 700 м.	На одній із баз відпочинку прокладена траса для початківців. Підйомник: бугель 450 м.

с.Майдан «Чарівні озера»		Розташований на території відпочинкового комплексу «Чарівні озера». Лижна траса середнього рівня складності. Надаються послуги гірськолижної школи та прокату спорядження. Є траса для сноутюбінгу.
с.Красів		Розташований один із найбільших тюбінгових парків України «Іжак Парк». Тут є 15 тюбінгових трас – від дитячих до екстремальних.
с.Поляна		Траси для катання на лижах, сноубордах та сноутюбах, прокат спорядження, послуги інструктора

Джерело:[10; 19]

Гірськолижний туризм як вид рекреації є одним із найдинамічніших. Львівщина має низку гірськолижних курортів, розташованих переважно у гірській частині області.

Курорти, такі як Тростян, Плай, "Захар Беркут", пропонують траси різного рівня складності для лижників та сноубордистів, мережу підйомників, пункти прокату, послуги інструкторів. Наявність SPA-центрів та іншої супутньої інфраструктури на деяких курортах (наприклад, Плай) підвищує їхню привабливість. Тисовець також пропонує спеціалізовані траси для бігових лиж та біатлону. Розвиток тюбінгових парків (наприклад, у Красові) розширює зимову рекреаційну пропозицію.

Зростання популярності здорового та активного способу життя стимулює попит на екстремальні види рекреації. Львівщина має можливості для розвитку таких видів: повітроплавання (польоти на повітряних кулях), парашутний спорт (на аеродромі Цунів), парапланеризм (є клуб "Sky Country"), рафтинг (річки Опір, Стрий, Дністер), спелеотуризм (дослідження печерних комплексів: с. Прийма, с. Розгірче, Медова печера, Страдчанська печера, печери в екосистемі р. Кам'янка, хребет Ключа) [10; 19]. Наявність річок з порогами різної складності та печер з різним рівнем доступності створює базу для пригодницьких програм.

Аналіз природно-рекреаційного потенціалу Львівської області свідчить про наявність виняткової, багатогранної бази для розвитку рекреаційного туризму. Висока лісистість, розгалужена мережа об'єктів природно-заповідного фонду (включаючи національні парки), унікальні лікувально-оздоровчі ресурси (мінеральні води, грязі, озокерит), різноманіття

гірських ландшафтів, річок та печер формують міцний фундамент для розвитку широкого спектру рекреаційних видів – від традиційного санаторно-курортного лікування та сільського зеленого туризму до активних (велосипедний, піший, гірськолижний) та екстремальних видів відпочинку.

Львівська область має значний потенціал для розвитку рекреаційного туризму завдяки багатим природним ресурсам та культурній спадщині. Однак, для повноцінного використання цього потенціалу необхідно вирішити існуючі інфраструктурні проблеми та забезпечити ефективне управління ресурсами. Реалізація запланованих проєктів у найближчі роки може суттєво покращити ситуацію та сприяти сталому розвитку регіону.

Природно-рекреаційний потенціал Львівщини як ресурсна база залишається незмінним. Він становить значний капітал для майбутнього. Реалізація цього потенціалу у післявоєнний період вимагатиме стратегічного підходу, що включатиме комплексне відновлення та модернізацію інфраструктури з урахуванням сучасних стандартів безпеки, сталості та інклюзивності; розширення спектру спеціалізованих та якісних туристичних продуктів, що інтегрують різні види рекреації; активний та цільовий маркетинг, спрямований на різні сегменти внутрішнього та потенційного міжнародного ринку; розвиток людського капіталу у сфері організації рекреаційних послуг; та тісну співпрацю між органами влади, бізнесом та місцевими громадами. Львівська область має всі передумови для того, щоб стати одним із лідерів у відродженні та сталому розвитку рекреаційного туризму в Україні, використовуючи свої унікальні ресурси для оздоровлення, відновлення та відпочинку.

2.2. Сучасний стан та проблеми розвитку рекреаційного туризму

Львівської області

Рекреаційний туризм на Львівщині зіштовхується зі значними викликами, пов'язаними з повномасштабним вторгненням та дією правового

режиму воєнного стану. Відбувся значний спад міжнародного туризму. Львівщина стала одним з основних хабів для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що суттєво вплинуло на завантаженість готелів, санаторіїв та інших закладів розміщення, частина з яких була перепрофільована для потреб розміщення ВПО або реабілітації військових. Рекреаційний туризм здебільшого переорієнтувався на внутрішнього туриста.

Таблиця 2.5

Основні показники розвитку туризму у Львівській області

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Туристичний збір	41,43 млн грн	46,08 млн грн	47,11 млн грн
Податкові надходження від туризму	345,48 млн грн	439,98 млн грн	314,9 млн грн*

У 2024 році Львівщина досягла рекордного туристичного збору в розмірі 47,1 млн грн, що свідчить про зростаючу привабливість регіону для туристів. Проте, існують проблеми з інфраструктурою, зокрема незадовільний стан доріг та відсутність під'їздів до багатьох туристичних об'єктів, що перешкоджає повноцінному розвитку туризму.

Згідно з Планом заходів з реалізації Стратегії розвитку Львівської області на 2024-2027 роки, подано 149 проєктів на загальну суму 141 млрд грн, що передбачає значні інвестиції в розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури. Це включає модернізацію існуючих об'єктів, розвиток нових туристичних маршрутів та покращення транспортної доступності.

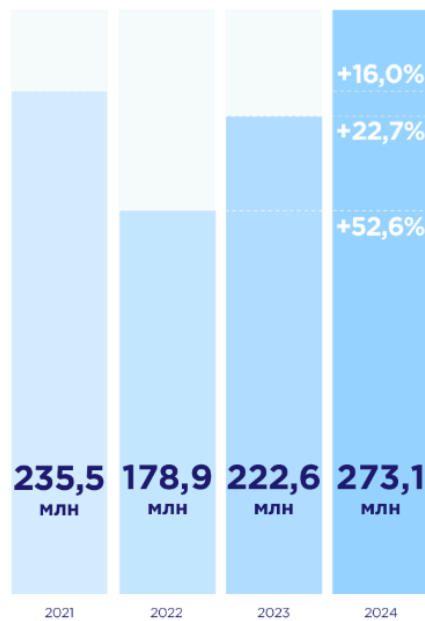

Рис.2.1. Туристичний збір за 2024 р. за даними ДАРТ

Туристичні потоки Львівщини за період 2021-2025 років демонструють цікаву динаміку, яка значною мірою відображає загальні тенденції в українському туризмі, адаптуючись до викликів та можливостей воєнного часу.

2021 рік для Львівщини був періодом активного відновлення після пандемії COVID-19. Львів традиційно залишався одним з провідних туристичних центрів України.

Кількість туристів: Львів відвідало близько 1,2 млн абонентів "Київстар" (без урахування мешканців Львівської області, щоб виключити маятникову міграцію), що свідчить про значний внутрішній туристичний потік. У порівнянні з 2019 роком (доковідним), коли місто Лева відвідало 2,6 млн туристів, показники 2021 року ще не досягли допандемічного рівня, але демонстрували позитивну динаміку.

Збільшився термін перебування туристів у місті – з 3,8 дня у 2019 році до 5 днів у 2021 році. Середні витрати одного туриста у Львові склали 94 євро за день. 78% гостей приїжджали до Львова задля відпочинку та дозвілля.

Туристичний збір у Львові становив 10,084 млн грн, що на 12,4% більше, ніж у 2019 році. Надходження до бюджету міста від галузі туризму склали 245 млн грн (на 46% більше, ніж у 2020 році, та на 23% більше, ніж у 2019 році).

Найбільше туристів було з Київської, Івано-Франківської, Тернопільської, Хмельницької та Рівненської областей.

Повномасштабне вторгнення росії в лютому 2022 року кардинально змінило туристичний ландшафт України, і Львівщина не стала винятком. Проте, завдяки своєму відносному географічному розташуванню та статусу "тилового" міста, Львівська область стала важливим хабом для внутрішньо переміщених осіб та набула нового значення як центр внутрішнього туризму для українців, що шукали безпечного відпочинку.

Туристичний збір: Львівщина стала лідером за сумою туристичного збору у 2022 році. Сума сплаченого податку зросла з 215 млн грн у 2021 році до 273 млн грн у 2022 році (у Львівській області). Конкретно у Львівській міській територіальній громаді надходження від галузі гостинності зросли на 15% порівняно з 2021 роком, досягнувши 282 млн грн. Частка туристичного збору у бюджеті Львова склала 19,7 млн грн. Це свідчить про те, що, незважаючи на війну, люди продовжували подорожувати всередині країни.

2023 рік продемонстрував подальше зростання внутрішнього туристичного потоку та адаптацію галузі до нових реалій.

Сума туристичного збору на Львівщині склала понад 46 млн грн, що є рекордним показником з початку його збору (з 2011 року). Це зростання пов'язують з роботою підприємців, які декларують доходи, та зі збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб на Львівщині.

Переважає більшість гостей (88,6%) – українські туристи (переважно з Києва, Харкова, Запоріжжя, Тернополя, Херсона). Іноземці становили 11,4% (найбільше зі США, Польщі, Великої Британії). Середня тривалість перебування гостей у Львові, без врахування ВПО, становила 2-3 дні, іноземців – 4-7 днів. Середні витрати українських гостей у Львові на одну

особу в день – 1450 грн (близько 36 євро), для іноземців – 2065 грн (близько 52 євро). Топ-10 локацій, які найбільше сподобались гостям: Оперний театр, площа Ринок, Стрийський парк, Личаківський цвинтар, Високий Замок, Шевченківський гай, Ратуша, Будинок вчених, театр ім. М. Заньковецької.

2024 рік продовжив тенденцію зростання, сума туристичного збору на Львівщині склала 47 108 189,27 грн, що є новим рекордом. Це перевищує показник 2023 року (46,085 млн грн) та 2022 року (41,430 млн грн). Заклади HoReCa на Львівщині завантажені на 40-60%, в деяких випадках навіть на 80%.

Зазначається, що на туристичний потік негативно впливає посилення мобілізації, що призводить до зменшення кількості туристів. Найбільші суми туристичного збору у 2024 році сплатили громади: Львівська (26,18 млн грн), Трускавецька (8,74 млн грн), Східницька (3,65 млн грн) [19].

Зростання кількості іноземних і вітчизняних туристів у Львівській області сприяє наступним факторам:

1. наявність великої кількості історичних, архітектурних і культурних пам'яток, які входять до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
2. збереження та підтримка традицій і культурної ідентичності (проводиться велика кількість традиційних фестивалів і ярмарків);
3. різноманітність природних ресурсів сприяє розвитку туризму в будь-який час року. Це включає літній туризм, оздоровлення та відпочинок, активний туризм тощо;

Зважаючи на те, що Львівська область знаходиться в центрі Європи та має три міжнародні транспортні коридори: МТК № 3 Берлін-Дрезден-Вроцлав-Львів-Київ; МТК № 5 Трієст Любляна-Бухарест-Будапешт-Львів; і МТК Європа-Азія. Львівська область межує з Республікою Польща з 8 міжнародними прикордонними переходами, з яких 4 автомобільні та 4 залізничні, а також аеропорт Львів є пунктом пропуску міжнародного повітряного кордону, що приваблює туристів з багатьох країн [24].

Суми туристичного збору Львівщини

Громада	Сума збору (грн)
Львівська	26,19 млн
Трускавецька	8,74 млн
Східницька	3,65 млн
Славська	1,09 млн
Зимноводівська	0,90 млн

Джерело:[42]

Варто зазначити, що офіційні та публічно доступні статистичні дані щодо точної завантаженості готелів у відсотках по всій Львівській області за воєнний період (2022-2024) є досить обмеженими. Багато готелів не публікують такі дані.

Завантаженість готелів Львівської області: 2021-2024 роки

Рік	Період / Сезон	Оціночна середня завантаженість готелів (%)	Ключові фактори впливу	Коментар
2021	Середньорічна	~50-60% (могла сягати 70-80% у пікові сезони)	Відновлення після COVID-19: Зняття карантинних обмежень, попит на внутрішній туризм. Святкові періоди: Різдво, Великдень, травневі свята – високий попит.	Рік активного відновлення після пандемії. Львів був одним з лідерів внутрішнього туризму.
2022	Лютий-квітень Травень-грудень	~80-100% (у містах, особливо Львів) ~30-50% (оціночно)	Повномасштабне вторгнення: Величезний потік ВПО, готелі переповнені. Відтік ВПО: Частина ВПО перемістилася далі або повернулася. Невизначеність: Воєнний стан, ракетні обстріли, повітряні тривоги. Новорічні свята: Невелике зростання попиту, але нижче довоєнного рівня.	Львівщина стала основним хабом для ВПО, готелі часто працювали як притулки. Значне падіння "класичного" туристичного попиту. Перевага внутрішнього туриста, що шукав безпеки.
2023	Середньорічна	~40-60% (у містах та популярних курортах)	Адаптація до війни: Бізнес пристосовується до нових реалій. Зростання внутрішнього попиту: Українці шукають відпочинок у відносно	Спостерігається стабільне зростання порівняно з другою половиною 2022 року. Курорти (Трускавець, Східниця) та Львів

	Літній/Осінній період	~50-70% (у пікові дати та вихідні)	безпечних регіонах. Розвиток медичного та реабілітаційного туризму. Відпустки, вихідні дні.	показують кращі результати. Зростання активності у теплі місяці.
2024	Середньорічна	~40-60% (залежить від типу готелю та локації)	Продовження адаптації: Бізнес звик до війни, але є нові виклики. Вплив мобілізації: Дещо зменшує чоловічий сегмент туристів. Попит на внутрішній туризм: Продовжує бути основним рушієм. Високий попит на святкові та довгі вихідні.	Офіційні дані: "Заклади HoReCa на Львівщині завантажені на 40-60%, в деяких випадках навіть на 80%" (за даними Львівської ОДА, червень 2024). Зростання цін у пікові дати, але загалом нижче довоєнного піку.
	Пікові періоди (свята, вихідні)	~70-85% (у популярних готелях/курортах)		

Джерела:[19]

SWOT-аналіз дозволяє визначити сильні та слабкі сторони рекреаційного туризму регіону, а також визначити сприятливі та небезпечні можливості.

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз розвитку рекреаційного туризму у Львівській області

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – наявні природні та рекреаційні ресурси, історичні пам'ятки; – потенціал релігійного та сільського туризму; – природно-кліматичні умови; – вигідне транспортно-географічне положення; – розвинені допоміжні послуги закладів проживання та харчування, розважальних закладів, суспільних і комерційних організацій. 	<ul style="list-style-type: none"> – незадовільний стан доріг, відсутність під'їздів до туристичних об'єктів; – неефективне використання рекреаційного потенціалу в сільській місцевості; – недосконалість нормативно-правової бази в галузі туризму; – слабка діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення розвитку туризму в регіоні; – недостатність туристичної інформації; – неефективна діяльність органів влади щодо забезпечення екологічної безпеки туристичної галузі.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – розвиток туристичної інфраструктури; – покращання екологічної ситуації, збереження природного середовища; – створення нових туристичних послуг та 	<ul style="list-style-type: none"> – занепад архітектурних пам'яток, урбаністичної структури міста; – зниження платоспроможного попиту населення внаслідок скорочення

інвестиційних проєктів; – зростання попиту на ринку туристичних послуг за ефективного використання туристичних ресурсів та інфраструктури; – здорова конкуренція у туристичній галузі; – збільшення інтересу громадян до рекреації та відпочинку.	прибутковості основних галузей економіки, серед яких і промисловості; – посилення виїзного туризму за кордон корінними жителями; – складна екологічна ситуація внаслідок великих туристичних потоків.
--	---

Складено автором[25; 29; 32]

Можна виділити такі загальні тенденції розвитку туризму у Львівській області:

- 2021 рік: відновлення попиту, але ще без повного повернення до довоєнних показників через обмеження COVID-19.
- 2022 рік: різка зміна профілю завантаженості. Перші місяці – максимальна заповнюваність за рахунок ВПО. Далі – падіння і поступова адаптація до туристичного попиту в умовах війни.
- 2023-2024 роки: стабілізація та поступове зростання завантаженості, переважно за рахунок внутрішнього туризму. Акцент на безпеці, наявності укриттів, безперебійному живленні. Завантаженість значно коливається залежно від локації (Львів, курорти, гірські райони) та типу готелю.

Зниження купівельної спроможності частини населення, вимушена міграція, зупинка чи релокація бізнесу – все це негативно вплинуло на попит на рекреаційні послуги та можливості підприємств інвестувати у розвиток.

Мобілізація чоловіків та виїзд частини населення за кордон спричинили дефіцит кваліфікованих кадрів у сфері гостинності, організації активного туризму (гіди, інструктори).

Загроза ракетних ударів по території області, хоч і є менш інтенсивною, ніж у прифронтових регіонах, зберігається. Це впливає на психологічну готовність населення та потенційних туристів подорожувати, а також

накладає обмеження на проведення деяких видів активного відпочинку на відкритому повітрі.

В умовах воєнного стану пріоритетом є забезпечення обороноздатності та відновлення критичної інфраструктури, що обмежує державні та приватні інвестиції у розвиток туристичної інфраструктури рекреаційного спрямування.

Значна частина санаторно-курортних закладів, збудованих у радянський період, потребувала суттєвої реконструкції та модернізації до міжнародних стандартів ще до війни. Ця проблема залишається гострою.

На ринку все ще недостатньо туристичних компаній, які б пропонували комплексні, високоякісні та "запаковані" спеціалізовані тури (наприклад, комплексні оздоровчі програми, професійні екстремальні тури, тематичні екотури).

Таблиця 2.9

Проблеми розвитку рекреаційного туризму Львівської області

Проблема	Характеристика
Необхідність модернізації інфраструктури	Більшість санаторно-курортних закладів побудовані в радянський період і потребують оновлення до сучасних міжнародних стандартів.
Обмежена пропозиція спеціалізованих турів	Недостатньо компаній, які пропонують якісні комплексні тури (оздоровчі, екстремальні, екологічні, тематичні).
Потреба у розширенні концепції оздоровчого туризму	Необхідно інтегрувати лікувальні процедури з активним відпочинком, культурним дозвіллям, здоровим харчуванням та психологічною реабілітацією.
Недостатня популяризація за кордоном	Рекреаційний потенціал Львівщини маловідомий міжнародній аудиторії, що стримує в'їзний туризм.
Питання безпеки та доступності маршрутів	Деякі природні маршрути не облаштовані належним чином, відсутнє маркування та кваліфіковані гіді.
Збереження природного потенціалу	Незважаючи на війну, ландшафтні та природні ресурси (ліси, гори, річки, печери, мінеральні води) залишаються незмінними та важливими для подальшого розвитку.
Життєздатність галузі у воєнний період	Рекреаційна діяльність (особливо внутрішній туризм і реабілітаційне лікування) триває навіть під час війни, що свідчить про стійкість і перспективність галузі.

Складено автором[25]

Існує необхідність у формуванні програм, що інтегрують лікувальні процедури з активним відпочинком, культурним дозвіллям, здоровим харчуванням та психологічною реабілітацією, що відповідає сучасним світовим трендам велнес-туризму.

Лікувально-оздоровчі та природно-рекреаційні ресурси Львівщини недостатньо широко відомі на міжнародних ринках, що обмежує приплив іноземних рекреаційних туристів. Деякі природні маршрути потребують кращого маркування, облаштування та наявності кваліфікованих гідів, особливо для недосвідчених туристів.

Для забезпечення ефективного використання туристичного потенціалу Львівської області доцільно реалізувати низку комплексних заходів. Насамперед варто активізувати впровадження механізмів державно-приватного партнерства, зокрема у формі концесій, з метою модернізації туристичної та транспортної інфраструктури, раціонального використання природних ресурсів, а також відновлення, збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини.

Суттєвим чинником стимулювання внутрішнього туризму є організація спортивних, культурних і гуманітарних заходів, які не лише підвищують привабливість регіону, але й сприяють розширенню туристичної активності серед місцевого населення.

Одним із пріоритетів має стати реалізація регіональних та місцевих програм розвитку інвестиційної діяльності в туристично перспективних територіях. Для цього необхідно створювати спеціалізовані інвестиційні фонди, туристичні кластери та інші елементи інвестиційної інфраструктури, паралельно залучаючи фінансування від іноземних інвесторів, діаспори та трудових мігрантів.

Важливим напрямом є також удосконалення системи професійної підготовки кадрів у сфері туризму. Це передбачає не лише організацію

навчальних програм та курсів підвищення кваліфікації, а й залучення до навчального процесу іноземних експертів і фахівців з міжнародним досвідом.

Крім того, необхідно активно просувати туристично-рекреаційні можливості регіону шляхом участі в тематичних виставках, форумах, ярмарках, салонах як на регіональному й національному, так і на міжнародному рівнях. Це сприятиме формуванню позитивного іміджу Львівщини як привабливого туристичного напрямку [47].

Механізм вирішення проблем туризму – це стратегічно орієнтована державна політика, яка визнає туризм одним із основних пріоритетів держави. Це включає в себе впровадження економіко-правових механізмів для ефективного ведення туристичного бізнесу, інвестиційні механізми для розвитку туристичної інфраструктури та інформаційно-маркетингові заходи для формування позитивного туристичного іміджу держави. Сучасні технології, ЗМІ, популяризація та розвиток туризму повинні визначати регіональну політику держави. Зважаючи на величезний потенціал туристичної галузі Львівщини, необхідний системний підхід до розвитку цієї галузі. Це включає розробку та впровадження комплексу заходів, які забезпечать сталий розвиток регіону.

Місцева влада повинна регулювати туризм, щоб запобігти негативному впливу туризму на розвиток регіону та використовувати його можливості. Економічні, соціальні, культурні та екологічні наслідки культурного туризму повинні бути ретельно вивчені, перш ніж оцінити можливості сталого розвитку культурного туризму. Туризм впливає на всі види суспільної діяльності, тому він може бути важливим компонентом планів розвитку різних секторів економіки в регіоні [23, с. 381].

2.3. Перспективи розвитку рекреаційного туризму в регіоні

Львівська область, що володіє одним із найвищих показників природно-рекреаційного потенціалу в Україні, перебуває на перетині значних викликів та безпрецедентних можливостей, що формуються в умовах

повномасштабного вторгнення та визначатимуть вектор її розвитку у післявоєнний період. Традиційно сильна у сегменті оздоровчого, гірськолижного та природоорієнтованого туризму, Львівщина має всі передумови для того, щоб рекреаційний туризм став не лише рушійною силою економічного відновлення, але й важливим чинником психологічної та фізичної реабілітації як для українців, так і для міжнародних відвідувачів. Реалізація цього потенціалу вимагає глибокого розуміння перспектив, чіткого визначення пріоритетних напрямків розвитку з огляду на наявні ресурси та розробки ефективного комплексу заходів для приваблення якомога більшої кількості туристів. Даний текст присвячений аналізу перспектив розвитку рекреаційного туризму у Львівській області, обґрунтуванню ключових стратегічних напрямків та формуванню пропозицій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіону як рекреаційної дестинації в контексті післявоєнної відбудови [9].

Попри значний спад туристичної активності, спричинений повномасштабним вторгненням, рекреаційний туризм на Львівщині має вагомі перспективи для відновлення та подальшого зростання у післявоєнний період. Ці перспективи базуються на кількох ключових факторах:

- ✓ Збережений природно-рекреаційний потенціал. На відміну від регіонів, де відбувалися інтенсивні бойові дії, природні ландшафти, лісові масиви, гірські хребти, водойми та, головне, унікальні родовища мінеральних вод та лікувальних грязей Львівщини здебільшого збереглися. Це означає, що ресурсна база для розвитку рекреації залишилася недоторканою.
- ✓ У світі зберігається стійкий тренд до зростання популярності оздоровчого, велнес, природоорієнтованого та активного туризму. Пандемія COVID-19 та подальші глобальні виклики лише посилили прагнення людей до відпочинку на природі, відновлення здоров'я та психологічного балансу. Львівщина з її ресурсами ідеально відповідає цим запитам.

- ✓ Потреба у реабілітації та відновленні в Україні. Після завершення активної фази війни виникне масштабна потреба у фізичній, психологічній та соціальній реабілітації значної частини населення України – ветеранів, цивільних, що постраждали від війни, внутрішньо переміщених осіб. Рекреаційні та оздоровчі заклади Львівщини можуть відіграти ключову роль у цьому процесі, ставши центрами відновлення.
- ✓ Львівщина як відносно безпечніша дестинація. У порівнянні з південними та східними регіонами України, Львівська область сприймається як відносно безпечніша, що робить її більш привабливою для внутрішнього туриста та, в перспективі, для перших хвиль міжнародних відвідувачів у післявоєнний період.
- ✓ Процес відновлення надасть унікальний шанс для модернізації застарілої інфраструктури, впровадження нових технологій та стандартів (у т.ч. "зелених"), що може суттєво підвищити конкурентоспроможність рекреаційної галузі.

Роль рекреаційного туризму у післявоєнному відновленні Львівщини та України загалом є багатоаспектною. Він може стати не лише значним джерелом доходів для місцевих бюджетів та стимулом для економічного зростання через створення робочих місць та розвиток супутніх галузей, але й важливим інструментом психологічного відновлення суспільства, сприяння соціальній інтеграції (наприклад, через програми реабілітації та відпочинку для різних груп населення) та формування позитивного іміджу України на міжнародній арені як країни, що відновлюється та запрошує до себе.

Виходячи з аналізу природно-рекреаційного потенціалу Львівщини та глобальних трендів, можна визначити ключові пріоритетні напрямки розвитку рекреаційного туризму, на яких слід зосередити зусилля у післявоєнний період:

1. Оздоровчий та Велнес-туризм – історично сильний сегмент Львівщини завдяки унікальним бальнеологічним ресурсам (мінеральні води Трускавця, Моршина, Східниці тощо), лікувальним грязям та озокериту.

Високий попит на оздоровчі та реабілітаційні послуги як з боку внутрішнього ринку (особливо у післявоєнний період для реабілітації військових та цивільних), так і з боку міжнародного ринку велнес-туризму. Наявність сформованої, хоч і такої, що потребує модернізації, інфраструктури (санаторії).

Таблиця 2.10

Пріоритетні напрямки розвитку рекреаційного туризму Львівщини у
післявоєнний період

Вид туризму	Характеристика	Основні напрямки розвитку
Оздоровчий та Велнес-туризм	- Високий попит на реабілітаційні послуги (внутрішній та міжнародний ринок)- Наявність унікальних природних ресурсів (мінеральні води, грязі, озокерит)- Існуюча база, що потребує модернізації	- Модернізація санаторіїв до міжнародних стандартів- Інтеграція велнес-компонентів (спа, йога, медитація)- Розробка програм психологічної та фізичної реабілітації- Позиціонування Львівщини як реабілітаційного хабу Східної Європи
Активний та Пригодницький туризм	- Високий природно-ландшафтний потенціал- Попит на активний відпочинок, психологічне перезавантаження- Інтерес молоді до пригод	- Розвиток мережі маршрутів (піші, вело, кінні)- Інфраструктура для рафтингу, спелеотуризму, скелелазіння, парапланеризму- Комбіновані тури- Безпекова інфраструктура
Природоорієнтований туризм (Екотуризм)	- Значні природоохоронні території- Глобальний тренд на екологічний туризм- Освітній потенціал природного середовища	- Створення екостежок з мінімальним впливом- Візит-центри, спостережні пункти- Освітні та природоохоронні програми- Еко-готелі та кемпінги
Сільський та Агротуризм	- Мальовничі села, автентика, локальні продукти- Попит на	- Розвиток сільських садиб і агроферм- Майстер-класи, сезонні роботи, знайомство з

	спокійний і автентичний відпочинок	господарством- Інтеграція з гастрономічним і культурним туризмом
Гірськолижний туризм	- Існуючі гірськолижні курорти- Потенціал цілорічного використання інфраструктури	- Модернізація підйомників, трас, засніження- Розширення сервісів на курортах- Розвиток супутньої інфраструктури- Просування літніх активностей
Міський рекреаційний туризм (м. Львів)	- Історико-культурне багатство міста- Розвинена гастрономія, події, інфраструктура- Можливість поєднання з іншими видами туризму	- Покращення міського середовища (парки, сквери)- Інфраструктура для дозвілля, гастрономії- Розробка календаря подій- Львів як дестинація вихідного дня та центр регіональних подорожей

Джерело: [8]

Масштабна модернізація існуючої санаторно-курортної бази до сучасних міжнародних стандартів сервісу, комфорту та медичного обладнання. Розширення спектру послуг за рахунок інтеграції концепцій велнес (спа-процедури, йога, медитація), програм психологічної реабілітації, детокс-програм, здорового харчування. Розробка спеціалізованих програм реабілітації для різних категорій населення, що постраждали від війни. Позиціонування Львівщини як провідного центру медичного та реабілітаційного туризму Східної Європи.

2. Активний та Пригодницький туризм. Карпатські гори, річки, ліси та унікальні скельні комплекси створюють відмінні умови для розвитку цього сегменту. Високий потенціал природних ресурсів (різноманіття ландшафтів, перепади висот, річки з порогами, печери). Зростаючий попит на активний відпочинок та отримання яскравих вражень, особливо серед молоді та людей, що прагнуть фізичної активності та психологічного "перезавантаження".[22]

Системний розвиток та маркування піших, велосипедних, кінних маршрутів різного рівня складності, включаючи створення довгих трекінгових маршрутів (наприклад, Карпатські стежки). Облаштування безпечної інфраструктури (вказівники, місця відпочинку, укриття, інформаційні стенди). Розвиток інфраструктури для рафтингу, спелеотуризму,

скелелазіння, парапланеризму (прокат спорядження, послуги сертифікованих інструкторів). Розробка комбінованих турів (вело+піший, рафтинг+спелео). Посилення безпекових аспектів (рятувальні служби, зв'язок).

3. Природоорієнтований туризм (Екотуризм як форма рекреації). Об'єкти ПЗФ, лісові масиви, чисті водойми є основою для цього виду туризму. Наявність значних площ природоохоронних територій та висока лісистість. Глобальний тренд до екологічно відповідального відпочинку та зростання інтересу до спостереження за природою (бьордвотчинг, фотополювання). Можливість інтегрувати рекреацію з екологічною освітою та природоохоронною діяльністю.

Розвиток мережі екологічних стежок та маршрутів у межах НПП та інших природоохоронних територій з мінімальним впливом на довкілля. Облаштування спостережних пунктів, візит-центрів з інтерактивними експозиціями. Розробка освітніх програм, що знайомлять з місцевою флорою, фауною, екосистемами. Розвиток інфраструктури еко-готелів та кемпінгів, що відповідають стандартам екологічної сталості. Просування бьордвотчингу та фототуризму.

4. Сільський та агротуризм. Сільські ландшафти, традиційний уклад життя та місцеві продукти створюють потенціал для цього виду рекреації. Наявність сільських територій з мальовничими пейзажами, культурною самобутністю та потенціалом для виробництва екологічно чистої продукції. Зростаючий попит на спокійний, автентичний відпочинок та єднання з природою серед мешканців міст [44].

Стимулювання розвитку мережі сільських садиб, що пропонують комфортне проживання, якісне харчування на основі місцевих продуктів та можливості для рекреаційного дозвілля (прогулянки, знайомство з сільським життям, майстер-класи). Розвиток агротуристичних ферм, де туристи можуть брати участь у сезонних роботах або знайомитися з процесом виробництва. Інтеграція сільського туризму з гастрономічним (фестивалі місцевої кухні) та культурним (знайомство з місцевими традиціями та ремеслами).

5. Гірськолижний туризм: Розвинена інфраструктура та наявність гірських схилів роблять цей напрямок перспективним. Наявність сформованих гірськолижних курортів, що мають потенціал для прийому значної кількості туристів у зимовий період. Можливість розвитку цілорічної рекреаційної пропозиції на базі гірськолижної інфраструктури (наприклад, літній гірський велосипед, піший туризм).

Подальша модернізація гірськолижної інфраструктури (підйомники, траси, системи осніження) до міжнародних стандартів. Розширення спектру послуг на курортах (спа-центри, розважальні заклади, дитячі школи). Розвиток супутньої інфраструктури (готелі, ресторани). Активне просування цілорічної рекреаційної пропозиції на базі гірських курортів.

6. Міський Рекреаційний туризм (м. Львів): Львів як культурний, історичний та розважальний центр має значний потенціал для міської рекреації. Багатство історико-культурних пам'яток, розвинена інфраструктура гостинності, культурне життя, гастрономічна сцена створюють передумови для відпочинку в міському середовищі. Можливість комбінувати міську рекреацію з іншими видами туризму (наприклад, city break у Львові з виїздом на природу чи оздоровчий курорт).

Покращення якості міського простору (парки, сквери, набережні) для відпочинку. Розвиток інфраструктури розваг, шопінгу, гастрономії. Формування насиченого та різноманітного календаря міських подій (фестивалі, концерти, виставки, спортивні заходи – з урахуванням безпекових аспектів). Просування Львова як дестинації для відпочинку вихідного дня та як відправної точки для подорожей по області.

Для ефективної реалізації окреслених пріоритетних напрямків та приваблення значної кількості туристів з метою рекреації необхідне впровадження комплексного, скоординованого та добре ресурсного пакету заходів, що охоплює всі ланки туристичного ланцюга.

Стратегія розвитку рекреаційного туризму Львівської області має стати складовою післявоєнного відновлення регіону (Таблиця 2.11). Вона повинна передбачати чіткі цілі, пріоритети, механізми реалізації та відповідальних виконавців.

Необхідне створення або посилення регіональної інституції з розвитку туризму (агенції, управління), яка координуватиме дії стейкхолдерів, залучатиме інвестиції, просуватиме дестинацію, надаватиме підтримку туристичному бізнесу.

Слід впровадити систему моніторингу ефективності, що охоплюватиме дані про туристичні потоки, витрати, задоволеність, екологічний вплив і забезпечить обґрунтоване планування.

Важливо відновити та модернізувати туристичну інфраструктуру, зокрема санаторії, готелі, спортивні об'єкти, велнес-центри, а також розвивати низько-впливову інфраструктуру (еко-готелі, кемпінги, візит-центри). Особливу увагу слід приділити транспортній доступності та інфраструктурі для людей з інвалідністю.

Пріоритет – створення комплексних туристичних продуктів, які поєднують відпочинок, оздоровлення, активності, гастрономію, місцеву культуру та екологічну освіту.

Реабілітаційні програми для військових та постраждалих від війни мають базуватись на унікальних лікувальних ресурсах регіону та просуватись як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Розробка автентичних турів, що базуються на місцевих традиціях, ремеслах, гастрономії, сприятиме формуванню унікального іміджу регіону.

Сильний бренд Львівщини як рекреаційної дестинації повинен асоціюватися зі здоров'ям, природою, гостинністю та сталим розвитком. Цьому сприятимуть цільові маркетингові кампанії, співпраця з медіа, блогерами, участь у туристичних виставках, активна комунікація питань безпеки.

Необхідно організувати програми навчання та перекваліфікації персоналу у сфері велнесу, активного туризму, готельного сервісу, гідів і рятувальників, а також залучати міжнародних експертів для обміну досвідом.

Варто спростити дозвільні процедури для малого бізнесу, зокрема садиб зеленого туризму, та створити привабливі інвестиційні пропозиції, використовуючи ресурси міжнародних програм підтримки.

Ефективна співпраця між стейкхолдерами – місцевою владою, нацпарками, медичними закладами, бізнесом і громадами – має забезпечити розвиток рекреаційних кластерів.

Таблиця 2.11

Комплекс заходів для розвитку рекреаційного туризму у Львівській області

Напрямок	Ключові заходи
Стратегічне планування та управління	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка регіональної стратегії розвитку рекреаційного туризму • Створення регіональної туристичної агенції чи управління • Впровадження системи моніторингу, аналітики та оцінки ефективності
Інфраструктурний розвиток	<ul style="list-style-type: none"> • Відновлення пошкоджених туристичних об'єктів • Модернізація санаторно-курортної інфраструктури • Розвиток велнес- та екоінфраструктури • Покращення транспортної доступності • Забезпечення інклюзивності об'єктів
Формування туристичного продукту	<ul style="list-style-type: none"> • Створення пакетних турів з оздоровчим, активним та культурним наповненням • Інтеграція видів туризму (велнес + пригодницький тощо) • Розробка програм реабілітації для військових та цивільних • Просування автентичних турів (культура, гастрономія, ремесла)
Маркетинг та промоція	<ul style="list-style-type: none"> • Створення бренду «Рекреаційна Львівщина» • Маркетингові кампанії для внутрішнього та міжнародного ринків • Співпраця з медіа, блогерами, інфлюенсерами • Участь у туристичних виставках • Комунікація про безпеку регіону
Людський капітал	<ul style="list-style-type: none"> • Навчання та перекваліфікація кадрів (медперсонал, гідів, інструкторів, адміністраторів) • Залучення міжнародного досвіду

	<ul style="list-style-type: none"> • Спрощення регуляторних процедур для малого туристичного бізнесу
Інвестиційний розвиток	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка інвестпривабливих проєктів у сфері туризму • Використання можливостей міжнародних фондів і програм
Співпраця зі стейкхолдерами	<ul style="list-style-type: none"> • Координація між владою, бізнесом, громадами, НПП, медустановами • Створення територіальних або тематичних туристичних кластерів
Якість та стандарти	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка стандартів якості та безпеки • Добровільна сертифікація закладів і послуг
Цифровізація	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка цифрової туристичної платформи Львівщини • Створення онлайн-бронювання, мобільних додатків, інтерактивних карт
Сталий розвиток	<ul style="list-style-type: none"> • Впровадження екологічних стандартів • Участь громад у туристичних процесах • Поважне ставлення до природи та культурної спадщини
Безпека туристів	<ul style="list-style-type: none"> • Маркування маршрутів • Оснащення рятувальних служб • Інструктажі з безпеки для відвідувачів

Складено автором

Важливо впровадити стандарти якості та безпеки, добровільну сертифікацію послуг, а також використати цифрові технології – платформи для бронювання, інтерактивні карти, мобільні застосунки.

Розвиток туризму має ґрунтуватись на принципах сталого розвитку, з повагою до природи, культури та місцевих спільнот.

Безпека туристів – ще один пріоритет: маркування маршрутів, інформаційні знаки, розвиток рятувальних служб і навчання з безпеки.

Перспективи розвитку рекреаційного туризму у Львівській області у післявоєнний період є значними та базуються на збереженому природно-рекреаційному потенціалі регіону, зростаючому світовому та внутрішньому попиті на оздоровчі, природноорієнтовані та активні види відпочинку, а також потребах реабілітації суспільства. Пріоритетними напрямками мають стати розвиток оздоровчого та велнес-туризму (з акцентом на реабілітацію), активного та пригодницького туризму, природоорієнтованого туризму (екотуризму), сільського та агротуризму, гірськолижного та міського рекреаційного туризму, з урахуванням унікальних ресурсів області.

Для ефективного приваблення якомога більшої кількості туристів з метою рекреації необхідне впровадження комплексного пакету заходів. Це включає стратегічне планування та управління галуззю, масштабне відновлення та модернізацію інфраструктури з використанням стандартів сталості, формування та активне просування якісного та диверсифікованого туристичного продукту, цільовий маркетинг та ребрендинг дестинації, розвиток людського капіталу, спрощення регуляторних процедур, активне залучення інвестицій, посилення співпраці між усіма стейкхолдерами, впровадження стандартів якості та безпеки, використання можливостей цифрової трансформації та постійний акцент на сталому розвитку.

Успішна реалізація цих стратегічних напрямків та заходів дозволить Львівській області не лише відновити позиції рекреаційного туризму, втрачені під час війни, але й вийти на новий рівень розвитку, перетворившись на провідний центр оздоровлення, активного та природоорієнтованого відпочинку в Україні та Центральній Європі, що зробить вагомий внесок у післявоєнне відродження регіону та всієї країни.

ВИСНОВКИ

За результатами бакалаврського дослідження та виконаних завдань було зроблено наступні висновки:

1. Як частина туристичної галузі, рекреаційний туризм забезпечує не лише задоволення відпочинку; він також забезпечує соціальні, культурні, оздоровчі та фінансові цілі. Він допомагає відновити життєві сили людини, створити нові враження, покращити соціальну інтеграцію та збагатити духовність. У роботі стверджується, що рекреаційний продукт, який є основою для соціально-економічного розвитку регіонів, створюється шляхом поєднання природних ресурсів і туристичних послуг.
2. На робочому місці рекреаційний туризм класифікують за метою, методом реалізації та видом залучених ресурсів. Лікувально-оздоровчий, освітній, спортивний та екологічний туризм є основними категоріями. За допомогою цієї класифікації можна чітко

визначити очікування споживачів, орієнтири інвесторів і пріоритети територіального розвитку, адаптуючи стратегії до потреб різних типів туристів.

3. Рекреаційний туризм має значний вплив на розвиток інфраструктури, зайнятість населення, податкові надходження, збереження та відновлення культурної спадщини та навколишнього середовища. У дослідженні акцентовано увагу на тому, що ефективне функціонування сфери рекреації є показником сталого розвитку регіону та фактором, який збільшує конкурентоспроможність Львівської області на національному та міжнародному туристичних ринках.
4. Комплексні методології дослідження включали систематизацію та узагальнення наукових джерел, аналіз статистичних даних, спостереження, картографічне моделювання та SWOT-аналіз. Таким чином можна було отримати об'єктивну картину стану рекреаційного туризму в районі та розробити рекомендації, які будуть практичними.
5. Львівська область має значні ресурси для розвитку рекреаційного туризму та посідає одне з провідних місць в Україні за рівнем туристичного потенціалу. Природно-рекреаційні ресурси області включають лісові масиви (31,8% території), мінеральні джерела, заповідники, національні парки та культурно-історичні об'єкти. Туристичний потік, особливо у сферах зеленого, медичного та активного туризму, продовжує зростати, згідно з статистичними даними.
6. SWOT-аналіз дозволив визначити сильні сторони (багатий природний потенціал, географічне розташування, історико-культурна спадщина), слабкі сторони (відсутність комплексної туристичної інфраструктури, нестача кваліфікованих кадрів, низький рівень сервісу), можливості (розвиток кластерів, цифровізація туризму, міжнародна підтримка) та загрози (економічна нестабільність, воєнні дії, екологічне виснаження ресурсів).

7. У роботі запропоновано кілька пріоритетних напрямків розвитку рекреаційного туризму, серед яких є:
- розвиток сільського та екологічного туризму в результаті зростаючого попиту на безпечний і екологічно орієнтований відпочинок;
  - модернізація інфраструктури курортів, особливо в Трускавці, Моршині та Східниці, за допомогою придбання сучасного медичного обладнання, впровадження стандартних послуг і створення просторів для відпочинку, які виконують різні функції;
  - підтримка малого підприємництва у сфері зеленого туризму за допомогою мікрофінансування, навчання та консультацій;
  - створювати туристичні маршрути, іміджеві заходи та фестивалі, які приваблюють іноземних і вітчизняних гостей.
8. Рекомендовано створити комплексну регіональну програму розвитку рекреаційного туризму, яка включатиме:
- збереження та реєстрація туристичних об'єктів;
  - покращення логістики та доступності транспорту;
  - створити програму, яка стимулює інвесторів у туристичну галузь;
  - створювати освітні програми та персонал нового покоління;
  - використання інформаційно-маркетингової платформи для просування туристичного продукту регіону.
9. Дослідження має практичне значення, оскільки воно може використовуватися як основний аналітичний ресурс для:
- розробка планів розвитку туризму в територіальних громадах;
  - написання бізнес-планів для туристичних компаній і кластерів;
  - адаптація програм вищої освіти;
  - пропозиції щодо туристичної політики на місцевому та національному рівні.

Львівська область володіє потужним потенціалом у сфері рекреаційного туризму. Для його повноцінної реалізації необхідна

консолідація зусиль влади, бізнесу, громади та наукової спільноти задля створення ефективної, конкурентоспроможної та інклюзивної туристичної екосистеми. Поставлені в роботі цілі та завдання реалізовані повною мірою, що доводить обґрунтованість результатів дослідження і їхню практичну значущість для майбутніх управлінських рішень у сфері регіонального туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 182 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навчальний посібник / О. О. Бейдик. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Альтерпрес, 2011. 462 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. К.: Київський ун-тет, 2001. 395 с.
4. Богасьорова Л. Роль господарств населення у розвитку сільського зеленого туризму в Україні. 2011 URL : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/5504/1/Л.%20М.%20Богасьорова.pdf>
5. Васильєва Н. Зелений туризм – панацея чи черговий міф? 2015. [online] Доступно: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/progress/arch/>
6. Вечерський В. В. Культурна спадщина України. 2022. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%9A%>

7. Габрель М.М. Архітектурно-ландшафтні дослідження рекреації в регіоні. Стан та проблеми інформаційного забезпечення // Проблеми інформатизації рекреаційної та туристичної діяльності в Україні: перспектива культурного та економічного розвитку: Праці Міжнародного Конгресу (Трускавець, 23-28 трав. 2000 р.). Трускавець, 2000. С. 54-59.
8. Гнаткович О. Оцінка привабливості туристичних ресурсів Карпатського регіону. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. 17. С. 136–138.
9. Гурова Д.Д., Фролов М.О., Журавльова С.М., Кукліна Т.С., Сердюк О.М. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ТОВ "ЛІПС" ЛТД, 2010. 92 с.
10. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua>.
11. Дворська І. Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління. URL: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952>.
12. Запотоцький С., Горін І. Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області: географічні особливості використання та відтворення. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. № 1(70). С. 72–79. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2018.70.13>.
13. Зарубіна А. В., Сіра Е. О., Демчук Л. І. Особливості туризму в умовах воєнного часу. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1543/1484>.
14. Закон України “Про туризм” // ВВР. – 1995. – № 31.
15. Кифяк В. Ф. Організація туризму. Чернівці, 2008. 344 с.
16. Колективні засоби розміщування та туристична діяльність у Львівській області: статистичний збірник. 2016. [online] Доступно: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2017/ZB2120170101.pdf>
17. Костенко Н. В. Методологія туристичних досліджень: навч. посібник. Київ: КНУКіМ, 2012. 188 с.

18. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник. К.: Знання, 2011. 271 с.
19. Львівська обласна військова адміністрація. URL: <https://loda.gov.ua/allNews?tag=туризм%20Львівщини>.
20. Любимцева О. О. Методика розробки турів: навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2003. 104 с.
21. Магдик Н. Туризм під час війни: як відпочивати в Україні цього літа. 2022. URL: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/turizm-vo-vremya-voyny-kak-otdyhat-v-ukraine-etim-letom-1629651.html>.
22. Малахова С. та Радомський С. Сільський зелений туризм – основа розвитку туристичної індустрії Закарпаття. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. 23(16). С. 129–133.
23. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Міжнародний туризм і сфера послуг. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 296 с.
24. Мігущенко Ю. В. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/91.pdf.
25. Мігущенко Ю. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області. Ефективна економіка. 2015. [online] 11. Доступно: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4564>
26. Мошняга Е. В. Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі: навч. посіб. / Е. В. Мошняга. К.: Знання, 2020. 132 с.
27. Оздоровчий відпочинок. URL: <https://lviv.travel/ua/around-lviv>.
28. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
29. Павліш Л. В. Львівщина як перспективний регіон України для розвитку туризму. Торгівля, комерція, підприємництво. 2013. Вип. 13. С. 124–128.

- 30.Писаревський І. М. та ін. Організація туризму: підручник. Х.: ХНАМГ, 2008. 541 с.
- 31.Постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 №168 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року».
- 32.Програма розвитку туризму, курортів і рекреації у Львівській області на 2018 – 2020 роки. 2017. [online] Доступно: http://www.oblrada.lviv.ua/UserFiles/Image/docs/proekt/2017/proekt_835.PDF
- 33.Про схвалення концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 638-р. 2013. [online] Доступно: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-2013-%D1%80>
- 34.Рекреаційний потенціал Львівщини. Статист. збірник. Головне управління статистики у Львівській обл., 2011. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2011/ZB212010Y11_2.pdf.
- 35.Рекреаційний потенціал Львівщини / Статист. збірник. Львів: Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. – 96 с.
- 36.Романова А. П'ять порад, як рятувати український туризм під час пандемії. 13 березня, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/koronavirus-i-turizm-yak-ukrajini-vryatuvati-industriyuostanni-novini-50075544.html>.
- 37.Савіцька О.П., Федорович О.І. Культурний туризм: реалії та перспективи у Львівській області. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24(1). С. 376–383.
- 38.Санаторій Немирів - лікування в санаторії, відпочинок в санаторії, курорт Немирів. URL: <https://catalog.ub.ua/firm/450/>.
- 39.Семенов В. Ф., Нечева Н. В. Макроекономічний контекст ефективного управління персоналом підприємств курортно-рекреаційної сфери: монографія. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2019. 258 с.

- 40.Сеньків М. І. Філантуризм як сучасний тренд сталого розвитку. Економіка та суспільство. Випуск 41. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/49>.
- 41.Смаль І. Ю. Основи рекреаційного туризму. Ужгород: Патент, 2014. 256 с.
- 42.Статистична інформація. URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.
- 43.Статистичні дані Державної служби статистики України: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
- 44.Степанюк О. Роль інформаційних технологій в організації сільського зеленого туризму. Збалансоване природокористування. 2016. 1. С. 58–61.
- 45.Талалай В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Інновації та науковий потенціал світу: Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця, 2016. С. 18–20.
- 46.Телюк К.Ф., Гнатишин М.С., Гринчук Н.В. Розвіток туристичної галузі Львівської області як складової частини туристичної сфери. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26(6). С. 175–184.
- 47.Тимошенко О.В., Мельник А.О. Сучасний рівень розвитку туризму у Львівській області. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Том 30. № 6. С. 82–86. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-37>.
- 48.Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2005. 320 с.
- 49.Федорченко В. К., Мініч І. М. Туристичний словник-довідник. К.: Дніпро, 2000. 155 с.
- 50.Шаруненко Ю. Рекреаційний туризм: навч. посіб. К.: Кондор, 2005. 228 с.
- 51.Шандор Ф. Ф., Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму. К.: Знання, 2013. 334 с.

52. Швець В. Я., Бутко М. П. Методи регіонального аналізу в туризмі. Чернігів: ЧНТУ, 2016. 230 с.
53. How the war in Ukraine will affect European tourism. globetrender.com, 2022. URL:
<https://globetrender.com/2022/04/28/how-the-war-in-ukraine-will-affect-european-tourism>.

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну бакалаврську роботу студентки спеціальності
242 «Туризм»

Лещенко Юлія Олександрівна

на тему: «Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного туризму в
Львівській області»

«2» червня 2025
м. Харків

Рекреаційний туризм, як окремий напрям туристичної діяльності, є не лише формою відпочинку та оздоровлення, а й важливою складовою соціального, економічного та екологічного розвитку регіонів. У сучасних умовах зростання попиту на здоровий спосіб життя та активне дозвілля, питання розвитку рекреаційного туризму набуває особливої актуальності,

особливо у регіонах з потужним природним і культурним потенціалом, таких як Львівська область.

Робота Лещенко Ю.О. є цілісним, логічно структурованим науковим дослідженням, що складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. У межах дослідження студентка ґрунтовно розкрила сутність поняття «рекреаційний туризм», класифікувала його види, проаналізувала вплив на соціально-економічний розвиток територій. Окрема увага приділена аналізу сучасного стану рекреаційного туризму у Львівській області, виявленню основних проблем та визначенню перспектив подальшого розвитку.

Студенткою Лещенко Ю.О. було використано широкий спектр наукових підходів і методів дослідження: статистичний, картографічний, SWOT-аналіз, аналіз нормативно-правової бази та інш.

Кваліфікаційна бакалаврська робота Лещенко Ю.О. вирізняється науковою обґрунтованістю, практичною спрямованістю, структурованістю та логічною послідовністю викладу.

Лещенко Ю.О. продемонструвала вміння працювати з науковими джерелами, проводити аналітичну роботу, формулювати висновки та надавати пропозиції щодо покращення ситуації в сфері рекреаційного туризму в Львівській області. Результати дослідження мають практичне значення для органів місцевого самоврядування, туристичних підприємств та потенційних інвесторів у сферу рекреаційного туризму.

Лещенко Ю.О. зарекомендувала себе як сумлінна, відповідальна та ініціативна студентка.

Кваліфікаційна робота відповідає вимогам до бакалаврських досліджень та рекомендується до захисту в Екзаменаційній комісії.

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Ірина ШАМАРА

Харківський національний
університет імені В.Н Каразіна

Екзаменаційній комісії
із захисту дипломних робіт
спеціальності 242
«Туризм»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу студента спеціальності
242 «Туризм»

Лещенко Юлія Олександрівна

на тему: «Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного туризму в
Львівській області»

Актуальність обраної теми кваліфікаційної бакалаврської роботи зумовлена тим, що рекреаційний туризм сьогодні є одним із найбільш затребуваних та швидкозростаючих видів туризму, що відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку регіонів. Львівська область, маючи унікальний природно-рекреаційний та культурно-історичний потенціал, є перспективним напрямком для розвитку цього виду туризму, проте стикається з низкою проблем, що потребують наукового осмислення та пошуку шляхів вирішення.

Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів та висновків, що відповідає встановленим вимогам до такого типу робіт. Структура роботи є логічною, обґрунтованою та дозволяє повною мірою розкрити заявлену проблематику. Мета та завдання, поставлені у роботі, досягнуті.

У першому розділі роботи Лещенко Ю. О. присвячує увагу теоретичним аспектам рекреаційного туризму, розглядаючи його сутність, функції, види та класифікації. Проведено аналіз сучасних підходів до розуміння рекреаційного потенціалу території та факторів, що впливають на його реалізацію.

Другий розділ присвячений аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку рекреаційного туризму у Львівській області. Проведено детальну оцінку рекреаційно-туристичного потенціалу регіону, виявлено основні проблеми, що стримують його ефективний розвиток, зокрема, якість інфраструктури, сезонність, кадрове забезпечення та маркетингові недоліки.

Загалом, кваліфікаційна бакалаврська робота Лещенко Ю. О. свідчить про глибокий аналіз значного обсягу теоретичного та практичного матеріалу. Студентка продемонструвала вміння самостійно ставити та вирішувати дослідницькі завдання, аналізувати інформацію та формулювати обґрунтовані висновки. Простежується ретельна та послідовна робота над кожним розділом теми дослідження.

Наукові положення та висновки, отримані в ході написання роботи, мають практичне значення для визначення стратегічних пріоритетів та розробки програм розвитку рекреаційного туризму у Львівській області, сприяючи її позиціонуванню як привабливої туристичної дестинації.

Істотних недоліків кваліфікаційна бакалаврська робота не містить.

Запропонована робота є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке цілком відповідає встановленим вимогам до робіт відповідного кваліфікаційного рівня. За умови успішного захисту в Екзаменаційній комісії, робота заслуговує на оцінку «відмінно» (90 балів).

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин та логістики
Харківського національного
університету імені В.Н.Каразіна

Марина ШУБА

